

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

4/2008

Siirtolaisuus – Migration 4/2008

35. vuosikerta / 35th year
ISSN 0355-3779

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti

Migrationsinstitutet

The Institute of Migration

Eerikinkatu 34, 20100 Turku, Finland

Puh. / tel. (0)2-2840 440

Fax (0)2-2333 460

email: kirsai@utu.fi

<http://www.migrationinstitute.fi>

Pohjanmaan aluekeskus

Österbottens regioncenter

Regional Centre of Ostrobothnia

Keikulinkuja 1, 61100 Peräseinäjoki, Finland

Puh. / tel. (0)44-2592447

email: siirtolaisuusinstituutti@netikka.fi

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Kirsi Sainio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus

Administrative Board of the Institute of Migration

Taitto / Layout

Kirsi Sainio

Tilaushinta 2009 / Subscriptions 2009

4 numeroa / nummer / issues

15 €/vuosi/år/year

OP 571113-11117

VAMMALAN KIRJAPAINO OY

Sisältö • Contents

- *Olavi Koivukangas*
Uusiin toimitiloihin
- *Richard Webster*
Persecution, Protection and Immutable Identity
- *Joni Svärd*
Suomen sisällissodan uutisointia
- *Perttu Salmenhaara*
The Declining Percentage of the Working-age People
- *Annele Laaksonen*
Erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajaoppilaat
- *Elli Heikkilä*
Tutkimusjohtajan palsta
- *Tellervo Lahti*
Siirtolaisuusmuseon kuulumisia
- **Alaskan matka**

Kansi/Cover: Siirtolaisuusinstituutin uusi toimitila / Our new premises; Eerikinkatu 34, 20100 Turku.

Kuva/Photo: Satu Löppönen.

Uusiin toimitiloihin To new premises

Olavi Koivukangas

Vuonna 1974 perustettu Siirtolaisuusinstituutti aloitti toimintansa Turun kasarmialueella sijainneessa vanhassa tiilirakennuksessa. Kun kasarmialueetta ryhdyttiin rakentamaan yliopiston tarpeisiin, instituutti pääsi muuttamaan v. 1981 Turun kaupungin omistamaan kiinteistöön Piispankatu 3. Kun kaupunki möi koko korttelin Åbo Akademin säätiölle v. 2002, instituutti oli pakkomuuton edessä, ja kaupunki osoitti toimitilat Linnankatu 61:stä. Tilat olivat epäkäytännölliset ja sijaintikin syrjäinen. Turun kaupungin ryhdyttyä aktiivisesti myymään vanhoja kiinteistöjään, myyntilistalle nousi myös Linnankatu 61. Koska Turun kaupunki on sitoutunut osoittamaan instituutille sopivat toimitilat, uudeksi (ja toivottavasti myös lopulliseksi) kodiksi instituutille esitettiin kiinteistöviraston entistä toimitaloa, Eerikinkatu 34. Tämä arvokas kiinteistö on rakennettu 1850-luvulla ja sen sijainti on erinomaisen hyvä keskellä kaupunkia. Instituutin käyttöön kunnostetut toimitilat antavat myös aikaisempaa paremmat mahdollisuudet näyttelytoiminnan kehittämiseksi. Näin instituutista tulee entistä suosittumpi vierailukohde. Vaikka olemme aktiivisesti mukana rakentamassa Siirtolaisuusmuseota Seinäjoelle, on tärkeätä, että myös Turussa on merkittävää näyttelytoimintaa. Tähän instituutin vuosikymmenien aikana keräämät esine- ja arkistokokoelmat antavat hyvän mahdollisuuden.

Toimitilakysymyksen nyt ratkettua instituuttia tyydyttävällä tavalla, haluan esittää Turun kaupungille parhaat kiitokset hyvästä lopputuloksesta!

Eerikinkatu 34 arvokiinteistö tulee palvelemaan instituuttia hyvin. Mutta uskon myös, että Turun kaupunki on tyytyväinen ratkaisuun, kun suojelukohteena oleva 1800-luvun kaupunkitalo on saatu arvoiseensa käyttöön. Onhan Siirtolaisuusinstituutti sekä kansallisesti että kansainvälisesti merkittävä kulttuurilaitos ja jatkuvien vierailujen kohde.

The Institute of Migration was founded in 1974 and was placed in an old brick building in the vicinity of Turku University. When the university needed the area for its expansion, the Institute moved to Piispankatu 3 in 1981. This building complex was owned by the City of Turku, and when the whole block was sold to the Åbo Akademi University, the city offered new premises at Linnankatu 61. The city sold this building in 2008 and provided the institute with new facilities at Eerikinkatu 34. This old house is close to the city centre and has been renovated to meet the needs of the Institute of Migration. We now also have proper space for exhibitions, and the central location will attract more visitors. Even though we actively support the Emigrant Museum in Seinäjoki, it is important to present exhibitions also in Turku. The archives and items we have collected during the decades provide a good basis for this activity.

The facilities of Eerikinkatu 34 will serve us well, and I wish to express my gratitude to the City of Turku for this. I also believe the City will be pleased with the solution when the old building dating back to the 1850s is in proper use. The Institute of Migration is a nationally and internationally acknowledged cultural institution continuously receiving visitors.

Huoneet ovat avaria ja valoisia. The rooms are extensive and bright. Picture: Krister Björklund.

Persecution, Protection and Immutable Identity: Contextualising Asylum Claims Based on Sexual Orientation in Canada and Finland

Richard Webster

In many countries around the world, homosexuality continues to be labelled a mental disease, penalized as a crime by the law, condemned as a sin by religious institutions, and even punishable by torture and execution by state authorities and non-state actors. Stemming from such abhorrent levels of widespread persecution and the continued development of sexual orientation rights-based legislation in the West, refugee claims based on sexual orientation have begun to rise in such states as Canada and Finland which recognize sexual minorities in their respective asylum policies. While there is no country in the world where sexual minorities are entirely free from harassment and oppression, thousands of these 'gendered' claims have been filed with the belief that such nations are sanctums of hope and freedom. Although both countries have had historically different immigration experiences, this comparative study aims to provide an illustrative overview of such identity-based national asylum policies and practices in both Canada and Finland.

Introduction

Refugees are people “with an identity, a past, a history, a cultural heritage. They are people who have been forced out of their countries by political turmoil, ethnic wars, religious, social and gender persecution.” (Lacroix, 2004: 147). According to the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (2007: 2) statistics, by the end of 2007, a total of 67

million people were estimated to be refugees and internally displaced persons. More specifically, in that same year, a total of 647 200 individual applications for asylum or refugee status were submitted to governments and UNHCR offices in 154 countries worldwide. (UNHCR, 2007: 13).

Over the past decade, both the capacity and diversity of refugee claims based on the grounds of belonging to a ‘particular social group’ (PSG), one of the five recognized areas of persecution as recognized in the 1951 Geneva Convention Relating to the Status of Refugees (Geneva Convention), have dramatically increased in the ‘developed’ world. These social group cases have been pushing the boundaries of refugee policy in many signatory states, “raising issues such as domestic abuse, coercive family planning policies, female genital mutilation, discrimination against the disabled and homosexuality.” (Aleinikoff, 2001: 264) Despite this increase in refugee claims relating to this basis for application, questions have been raised regarding the effectiveness of this open-ended category, most specifically relating to those claims based on sexual orientation.

Each and every day throughout the world, lesbian, gay, bisexual, and transgendered (LGBT) and heterosexual people face harassment, discrimination, physical and sexual abuse, arbitrary arrest and detention, imprisonment, and the ultimate penalty – death – simply because of their actual or perceived sexual orientation or gender identity. It is for such basic and often horrific violations of human rights that sexual minorities seek asylum in a number of ‘Western’ states.

On October 10, 1968 Finland ratified both the 1951 Geneva Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees (Protocol), while Canada followed course a year later on June 4, 1969. (UNHCR, 2008: 2) As signatory countries of the Geneva Con-

---

Richard Webster was a visiting graduate studies researcher from Toronto, Canada (3 months). He has completed graduate studies in Public Administration and have an undergraduate degree in Political Studies and International Political Economy.

vention, both states have an international obligation to provide asylum to those with a ‘well-founded’ fear of persecution. As such, in adherence to Article 1 of the Convention, according to Canada’s Immigration and Refugee Protection Act (IRPA) and Finland’s Aliens Act, a ‘Convention refugee’ is defined as a person who, by reason of a well-founded fear of persecution for reasons of race, religion, nationality, membership in a particular social group or political opinion and who cannot obtain the protection of his or her country of nationality or habitual residence. (IRPA, 2001: sec. 96; Aliens Act, 2007: sec. 87).

As bilingual, northern parliamentary democratic states, Canada and Finland share much in common, including the international promotion of global security, environmental protection and social policy. While these two nations find similarities in certain structural aspects, each has experienced immigration in a unique way. It is for these reasons why the analysis of Canada and Finland has been selected in the examination of this relatively small, yet equally significant, sub-section of the PSG category in the international asylum system. Within the coming years, both countries will face a large demographic shift as their populations continue to age, leaving immigration to fill the economic void. By contextualising these complex, multilayered claims it is hoped that this study will foster continued research into this group of, what I would describe as, invisible migrants.

As such, Part I of this paper will provide global, Canadian and Finnish contextual backgrounds on the issue while Part II will include an analysis of conflicting global developments impacting LGBT asylum claims. It is important to note that this area of policy research is relatively limited, is a growing area of research, and as such, some of the findings will be reflective of this. Before moving forward, it is important to take note of the terminology used within this report. Throughout this research, the representative terms of “sexual minorities,” “gays,” and “homosexuals” are used interchangeably as they are most common in international human rights discourse. While each group faces different forms of discrimination, whether through the public or private spheres, its roots lie in that fact that the existence of each of these groups challenge traditionally defined gender roles and are essentially “gender outlaws.” (Wilets, 2006: 6).

I. Background

Global Persecution

The International Lesbian and Gay Association (ILGA) which tracks intolerance around the world, recognizes that sexual relations between women is illegal in 51 nations, while sex between men is illegal in 76. (Graham, 2006). While one cannot deny that clear progress has been made over the past decade in such countries as South Africa, where the government was the first to explicitly include the barring of discrimination based on sexual orientation in their Constitution (1996), the human rights situation for sexual minorities around the world remains bleak. Claims for Convention refugee status based on sexual orientation under the PSG category “emerged at the beginning of the 1980s and still represent a small part of the total claims under ‘membership of a particular social group’ as a whole ... [and are] growing exponentially.” (ECRE, 1997: 2). However, claims made to signatory countries of the Geneva Convention must not be confused as safe havens – only safer – as “[t]here is no country where a gay man or lesbian can grow up free of discrimination, persecution or repression.” (LaViolette, 2004: 5).

In order to put this issue into perspective it is important to understand the extent to which opposing countries will go to victimize homosexuals. In many countries, homosexuality is labelled a mental disease, penalized as a crime by the law, condemned as a sin by religious institutions, and subjected to torture and execution by the authorities and non-state actors. For instance, in the mid-1990s an exiled gay-rights group, ‘Homan,’ estimated that 4 000 homosexuals had been executed by the Iranian government alone, since 1979. (Graham, 2006) Iran remains one of nine recognized countries which continue to sentence homosexuals with the death penalty along with Afghanistan, Mauritania, Nigeria, Pakistan, Saudi Arabia, Sudan, United Arab Emirates and Yemen. (ILGA, 2005: 31) Interestingly enough, each of these nine countries have either signed or ratified both the UN Convention against Torture and Inhuman Treatment and the UN Covenant on Civil and Political Rights, yet the international community applies little pressure while the persecution and literal extermination of innocent LGBT people continues to this day. It is clearly understandable from this level of abhorrent discrimination

and ignorance of international human rights law why refugee claims based on sexual orientation continue to rise in countries like Canada and Finland.

Canadian Context

Canada is a country built on immigration. In fact, more than 200 different ethnic origins were reported in the 2006 national census, with eleven ethnic origins surpassing over one million people. (Statistics Canada, 2008). In 2006, it was estimated that there were over five million visible minorities living in the country – totalling approximately 16,2 % of the total national population. (Statistics Canada, 2008).

Although Canada ratified both the 1951 Geneva Convention and the 1967 Protocol in 1969 it was not until 1976 that gay men and lesbians were allowed to even immigrate to the country, prior to which point they were considered “members of an inadmissible class.” (Fisher, 1998: 129). However, less than two decades later, in 1992, Canada was one of the first countries in the world to interpret the UN Convention to allow refugee claims to be made based on sexual orientation, recognizing the extreme human rights violations against sexual minorities around the world. (Graham, 2006). Canada has been one of the global pioneers in ensuring the protection and equality of sexual minorities within its borders. For instance, in 2005 Canada became the fourth country worldwide to legalize same-sex marriage across the country.

At the same time, Canada holds an “international reputation for the fairness of its inland refugee determination system,” one that is particularly true in its treatment of sexual orientation-based refugee claims when compared with other countries. (Hughes, 2007: 6) However, this was not always the case. Prior to 1952, homosexuals were ignored by immigration policy and from 1952 to 1976, Canada’s immigration policies were “blatantly homophobic and stigmatized gay men and lesbians.” (Fisher, 1998: 129).

The introduction of the *Canadian Charter of Rights and Freedoms* (1982) proved to be a momentous occasion for sexual minorities across the country, as sexual minorities had gained constitutional grounds to challenge the status quo. In December 1991, the national lobby group called the Lesbian and Gay Immigration Task Force (“LEGIT”) was formed to advocate for the recognition of same-sex partner claims for immigration

under the grounds of family reunification. (LaViolette, 2004: 974). Soon after, individual Canadians began to file many claims before the courts, demonstrating that this concern would not disappear. Such cases helped to draw greater attention to further discriminatory ‘errors’ in Canadian immigration and refugee policy.

Refugee claims based on sexual orientation began to be received in Canada in the early 1990s. The Immigration and Refugee Board’s (IRB) first written decisions on claims based on sexual orientation began in 1991. In the 1991 case, Nicolas Acevedo, a homosexual Columbian male, was denied his request to stay in Canada because the “enumerated grounds of persecution in the Convention, including ‘particular social group,’ [did] not specifically include homosexuals.” (LaViolette, 1997: 18). Acevedo’s claim was denounced by immigration officials on humanitarian and compassionate grounds, stating that the Convention did not extend protection to homosexuals. (ibid.). One year later, the first recorded successful LGBT refugee claim was the IRB decision on a gay Argentinean man, Jorge Inaudi. In this case both panel members believed that homosexuals in Argentina formed a particular social group for the purposes of identifying refugee status and one member stated that if she accepts “that homosexuality is an immutable characteristic, that alone, in [her] opinion, suffices to place homosexuals in a particular social group.” (ibid, 16).

While some Board members were beginning to recognize the idea that homosexuality was beyond the control of the individual, to support the claims of membership of a PSG, this process remained unwritten, highly subjective and ambiguous. While some felt that homosexuality should not be recognized as a basis for being granted asylum (including IRB panel members), relying on religious and moral considerations, others including gay advocacy groups advocated for a collective set of clear and written guidelines to ensure continued support of such claims. This divide can be clearly illustrated in a 1991 case involving a gay male from Uruguay. While one panel member qualified the claimant’s sexual orientation as “a person’s right of conscience and human dignity,” the other rejected this approach on a number of grounds including the moral and historic rationale that the failure of the Universal Declaration of Human Rights to mention sexual orientation was “evidence that homosexuality should not be afforded protection as a fundamental human right.” (ibid, 17). This conflicting

public stance was increasingly becoming a reoccurring issue that demanded a solution.

Ironically enough, in Canada, the precedent-setting decision involved in shaping this seemingly implicit policy can be found in the 1993 Supreme Court of Canada decision, where the claimant was not a homosexual, in the case of *Canada (Attorney General) v. Ward*. (Aleinikoff, 2001: 268). The claimant, Patrick Francis Ward, was a former member of the Irish National Liberation Army (INLA) who feared that the INLA would persecute him for assisting with the escape of an INLA hostage. (Daley & Kelley, 2000: 150) Ward's claim for asylum was based on his political opinion and on his membership in a PSG. While the court found that the INLA was not a PSG within the meaning of the Convention's definition, the ruling judge, Justice La Forest, took an interpretive approach and revealed a ground-breaking standard of 'tests' which is still used by the courts, by Citizenship and Immigration and by the IRB today. His approach explicitly identified sexual orientation within the definition of a PSG. Therefore, this decision made by Justice La Forest would set precedent for all future sexual minority refugee claims made in Canada. However, it is argued that this policy remains ambiguous today due to a lack of understanding of homosexuality by decision-makers. More specifically, "the decision-makers' understanding of what homosexuality is, and how it is and ought to be expressed, is therefore vital in the decision-making process." (Millbank, 2002: 145).

Once here in Canada, sexual minority claimants must now first prove that they are indeed homosexual and that they cannot return home due to a fear of persecution. It is important to note that out of a total of 40,408 refugee claims decided at the IRB in 2004, 1 351 claims were made on the basis of sexual orientation. (Rehaag, 2008: 11–12) While only filling approximately 3.3 per cent of the total number of applications received in Canada (2004), according to Rehaag (ibid.) the actual grant rate for sexual minority claimants exceeds the average grant rate for all refugee claims overall.

The full implementation of this implicit policy comes when immigration officers and IRB members adhere to assessing claims through Justice La Forest's 1993 definition of a PSG. Therefore, another essential piece to the implementation of this policy has been in the proper training of claimant assessors. Accord-

ing to Stéphane Malépart (2008), a Senior Communications Advisor for the IRB, "[a]ll members receive proper training in order to make sure their decisions comply with the Immigration and Refugee Protection Act." The training manual, prepared by Professor Nicole LaViolette (2004: 1), begins by stating that "[a]ssessing the veracity of the claimant's homosexuality is a very difficult, sensitive and complex task" which "poses real challenges for decision-makers who are nonetheless required to engage with claimants about their personal lives and relationships." This training manual is comprehensive in scope in that it covers stereotyping, the diversity of the lives of sexual minorities, difficulties faced by refugees when testifying about their sexuality, and legal issues.

Finnish context

Until quite recently, Finland has historically been a country of emigration rather than immigration. Since the beginning of the 1990s the foreign-born population in Finland has increased rapidly due to the collapse of the Soviet Union and the repatriation of Ingrians and other ethnic Finns. (Koivukangas, 2003: 2). With that said, however, Finland remains largely homogeneous with the proportion of foreign citizens accounting for no more than 1,9 % of the total population, the lowest among EU Member States – a figure drastically different than experienced in Canada. (ibid.). The small number of foreigners living in Finland is, for obvious reasons, also directly linked to the country's asylum policies and has been highly debated in recent years. For instance, in 2002, Sweden's Prime Minister criticised what he described as Finland's "harsh attitudes towards refugees." (Horsti, 2007: 150) Finland's Minister of the Interior replied that the 'Finnish language, weather conditions and the few numbers of ethnic communities' were reasons why Finland received less asylum applications than other Scandinavian and EU countries. (ibid.). Interestingly however, according to Arno Tanner (2006: 35), "Finland is the only EU country in which asylum seeking has increased in recent years."

Finnish migration policy has been closely linked to its history and peripheral location and has also traditionally been rather restrictive due to its geopolitical location between Russia and the rest of Western Europe. (Triandafyllidou, 2007: 109) However, Fin-

land's historically restrictive immigration and refugee policies are gradually changing in order to improve the position of immigrants and refugees in Finnish society and to reap the economic benefits of a necessary stimulation in its population growth. Not only are the country's immigration laws changing to increase the recognition of immigrants, but its human rights policies have also begun to change, including the increased recognition of sexual minorities in recent years.

While homosexuality was decriminalized in Finland in 1971, it was not until 1995 that discrimination on the basis of sexual orientation was prohibited in the penal code. (Pakkanen, 2008: 1) In 2001, the law on registered partnerships gave same-sex couples nearly the same partnership rights as couples of the opposite sex. (ibid.). Finally, in 2004, the new Equality Act entered into force, improving the lives of LGB people's protection against discrimination in Finnish society and was revised a year later to protect transgendered individuals. (ibid.).

Similar to Canada, Finland does in fact recognize sexual orientation as one of the possible grounds for asylum in the PSG category. According to Scheinin & Makkonen (2008: 16), "the preparatory works – which are of major importance in the interpretation of statutory laws in Finland – to the [Aliens] Act expressly specify that persecution on the grounds of sexual orientation is to be considered persecution on the grounds of 'membership in a particular social group' within the meaning of section 87 of the Aliens Act." Sexual minority claims that do not meet the requirements for granting asylum as set out in section 87, but face persecution in their home country or national residence, may alternatively be issued a residence permit on the basis of a 'need for protection' – a form of subsidiary protection. (ibid.) Further, family members, including LGBT partners, of persons who have been granted asylum or subsidiary protection are, upon application, also issued a residence permit. (ibid.).

It is important to note that research into such asylum claims in Finnish society is a very difficult matter with limited information available to the public. For instance, the Finnish Immigration Service (FIS) does not keep statistics on what grounds an asylum claim has been made or on what ground the decision is given (Koskela, 2008). Therefore it is not possible to give any figures on sexual orientation as a ground for asylum application. According to Riitta Koskela (2008), Senior Adviser in the Asylum Unit of the FIS, next

year the Service will begin to "use a new electronic case management system, in which there is a possibility to register the grounds an applicant has made and the grounds the decision is given." Therefore, the FIS will be able to provide greater insight into these asylum cases and provide improved statistics on these claims and asylum cases more generally. Furthermore, asylum case law information is primarily not made available to the public. All asylum applications and decisions are classified as confidential information primarily because there are so few asylum decisions in Finland, that "the risk of identifying the person is too big." (Koskela, 2008).

While very little refugee case law is available in Finland, it appears that around the same time that Canada started to recognize LGBT asylum, Finland did as well. For instance, in 1993 the Supreme Court overturned the Ministry of Interior's decision to deport Kostja Goncharev, a Russian male homosexual, by granting him 'de facto' refugee status on humanitarian grounds. (ECRE, 1997: 8) By 2003, according to Katja Luopajarvi (2003: 47), complete asylum had not been granted on the basis of homosexuality, yet prior decisions of the Directorate of Immigration imply that the death penalty for these minorities is a "disproportionately severe and discriminatorily enforced punishment." From this study, it is not overtly clear whether asylum claims based on sexual orientation in Finland have been successfully granted full refugee status or if such cases have only received subsidiary protection.

II. A shifting tide

While the above evidence indicates that, although to differing degrees, both Canada and Finland officially recognize LGBT asylum claims it is important to analyse the number of conflicting global developments impacting these claims. While it is beyond the scope of this paper to comprehensively examine each development, the following section will briefly consider a number of both national and international obstacles and supports that affect these claims in both countries, as well as others.

To begin, due to the continued levels of global persecution, in 1995 the UNHCR determined that LGBT individuals did comprise a 'particular social group' and therefore could be granted refugee status on that basis under the terms of the Geneva Con-

vention where they experienced a well-founded fear of persecution. (Amnesty International, 2001: 26). However, the Convention is intended to act as ‘legal interpretive guidance’ for signatory states, leaving the interpretation and implementation of such new developments to the Convention in the actual control of individual states.

Another supporting initiative that is beginning to take root is the identification of the required sensitivity involved in such claims or other highly sensitive claims. For instance, Finland’s Directorate of Immigration issued guidelines in 2001 concerning interviewing minor asylum seekers which include a section concerning domestic violence and sexual abuse. (Luopajarvi, 2003: 37) This is a positive step forward yet it is unclear on whether the same degree of sensitivity is expressed when interviewing LGBT asylum claimants in Finland at this time.

The persecution on account of one’s sexual orientation was eventually included in the UNHCR’s Gender Guidelines due to the gendered element of these claims. For instance, persecution could be experienced for homosexual behaviour according to the UNHCR “just as it would for refusing to wear the veil by women in some societies.” (UNHCR, 2002: 5) Later, in 2004, the EU adopted a Council Directive to be implemented in 2006, regarding a set of common criteria governing the conditions by which refugee status is granted in EU Member States. This Directive will prove highly relevant to the processing of asylum claims based on sexual orientation within the EU and new Member States as it includes reference to sexual orientation claims (although somewhat ambiguously). (ILGA, 2005: 3).

On March 26, 2007, the Yogyakarta Principles on the Application of Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity were launched by a group of human rights experts in an attempt to obligate States to “respect, protect and fulfil the human rights of all persons regardless of their sexual orientation or gender identity.” (O’Flaherty & Fisher, 2008: 207). Since their launch, these Principles have received considerable attention and have fuelled the ongoing international LGBT equality movement along with the UN’s Economic and Social Council’s July 2008 decision to grant consultative status to two non-governmental organisations that work on sexual orientation and gender identity – demonstrating a sig-

nificant victory in the ongoing struggle for inclusion at the UN. (IGLHRC, 2008).

With that said, there also remain a number of ongoing and newfound obstacles to the success rates of many of these claims. For instance, the actual practice of Member States or even more broadly, signatories of the Geneva Convention, is not uniform – leading to many inconsistencies across the system. While the EU Directive mentioned above strengthens LGBT asylum claims it can be said to simultaneously weaken them. For instance, the limits are realized in cases in which “sexual orientation cannot be understood to include acts considered to be criminal in accordance with national law or the Member States.” (El-Enany, 2007: 9) More specifically, according to El-Enany (2007: 10), this reflects the limits of refugee law in that it cannot develop further than the rights and freedoms of the host society itself.

Another impediment to EU claims comes from the fact that some Member States consider some countries ‘safe countries of origin’ (i.e. Benin, Ghana, India, Mauritius, Senegal and Tanzania) leading to the fast-tracking of claims and the return of the asylum seekers – despite the fact that such ‘safe’ countries continue to have blatantly homophobic legislation in force. (De Schutter, 2008:84). Similarly, “safe third country” agreements are adhered to in EU Member States and, as of 2004, between Canada and the United States. These agreements were created as a means of streamlining regional immigration systems and host country ‘shopping’ by asylum seekers. Interestingly, it is difficult to get into the asylum process in Finland as there are not many direct flights to the country from ‘third countries,’ meaning that many arrivals come through other EU countries and are rejected in an accelerated procedure (Aberg, 1999: 30). Not all Member States adhere to common standards of protection either and according to De Schutter (2008: 84), in eight EU countries the inclusion of protection on the basis of sexual orientation is not explicit in their legislation.

Another challenge is derived from the fact that “the majority of refugee decision makers are not gay or lesbian, and there are certain heterosexual biases that prevent someone from truly being able to evaluate whether or not someone is gay or lesbian.” (Graham, 2006). This heteronormative approach, although largely indeterminable, is highly discriminatory as it relies on prejudicial stereotypes about gays and lesbians to

determine the validity of one's claim. This was demonstrated when the Federal Court of Canada held in a 2005 ruling that the IRB's requirement that a claimant be effeminate in appearance or behaviour constituted a 'thoroughly discredited stereotype which should not have any bearing on the Board's judgment of the applicant's credibility.'" (LaViolette, 2007: 197).

There has also been further critique towards the ambiguity of the assessment process of these claims. While proving one's sexuality is difficult, it often comes down to the decision-maker's intuition. (Graham, 2006). Vancouver-based immigration lawyer, Robert Hughes (2008), notes that one of the major problems associated with this policy is the lack of consistency in the analysis and, similar to LaViolette, calls for the need of written guidelines to avoid incongruence and confusion. Perhaps most important to this discussion, according to Amnesty International (2001: 27), many refugees and their legal representatives are not aware that the option of filing an asylum claim on the grounds of sexual orientation is available to them.

Conclusion

The questions relating to sexual minorities and gender-related persecution and refugee status have received an increasing amount of attention from academics, select national governments, international organisations and a number of supranational authorities (i.e. UN). However, due to the ongoing human rights abuses made against sexual minorities worldwide, research within this area must continue to grow and as a collective, these same bodies must continue to search for lasting, durable solutions.

This study has aimed at articulating a contextual interpretation of LGBT asylum claims by analysing how far state practice in Canada and Finland has gone to ensure that their roles have been adhered to as signatories of the Geneva Convention. Canada is *known internationally for having one of the fairest refugee determination systems, including a remarkable reputation involving refugee claims based on sexual orientation.* (Graham, 2006) This research has illustrated that while Canada must establish clearer, more equitable guidelines for assessing a refugee claim based on sexual orientation, overall the country has upheld its signatory duty to the international community to protect asylum-seekers who face a well-founded fear

of persecution. While in Finland's case, it remains difficult to determine any noteworthy claims surrounding the success rate of the national policy to recognise LGBT asylum claims due to the fact that this data is not publicly accessible and immigration seemingly plays a much smaller role in Finland's national affairs. Nonetheless, the fact that Finland continues to grant refuge to LGBT asylum seekers and formally recognises this, is in itself, indicative of the country's position in international affairs as a human rights advocate.

Regardless of individual, religious, cultural or governmental beliefs on homosexuality and gender identity, one thing remains clear; as signatory countries of the Geneva Convention, both Canada and Finland (along with all other signatories) have an obligation to uphold their binding role to the international community and a duty to those fleeing persecution in their home state. We cannot allow our confusion or ignorance of sexual minorities to permit the continued persecution of these vulnerable groups. If we turn the other way, we are no greater than the persecutors.

References

- Aberg, Leena-Kaisa. "Finnish Refugee Policy" IN: "The European Union and Refugees" (Special issue of Pakolainen), (October, 1999); 28–30.
- Aleinikoff, T. Alexander. "Protected Characteristics and Social Perceptions: An Analysis of the Meaning of 'Membership of a Particular Social Group,'" *UNHCR's Global Consultations on International Protection*. (2001): 263–311.
- Aliens Act, Finland Ministry of Interior. (2007).
- Amnesty International. "Crimes of Hate, Conspiracy of Silence," (2001):1–44.
- Canada (Attorney General) v. Ward, [1993] 2 S.C.R. 689.
- Citizenship and Immigration Canada. "Immigration and Refugee Policy." E-mail to Jeffery Sum (Immigration Officer). 3 Apr. 2008.
- De Shutter. "Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation in the EU Member States: Part 1 – Legal Analysis," EU Agency for Fundamental Rights. (2008): 83–98.
- Daley, Krista & Ninette Kelley. "Particular Social Group: A Human Rights Based Approach in Canadian Jurisprudence," *International Journal of Refugee Law*. 12(2); 2000, 148–174.

- El-Enany, Nadine. "Who is the New European Refugee?" (Working Paper) London School of Economics, London, UK. (2007): 1–22.
- European Council on Refugees and Exiles, "Sexual Orientation as a Ground for Recognition of Refugee Status," ELENA Research Paper. June 1997: 1–24.
- Graham, David. "Fearless in Canada – a Beacon of Tolerance and Human Dignity," *Toronto Star*. 25 June 2006.
- Horsti, Karina. "Asylum Seekers in the News: Frames of Illegality and Control," *Observatorio Journal*. University of Helsinki, Finland (2007): 145–161.
- Hughes, Rob. Phone Interview. 4 Apr. 2008 (11:45am).
- Hughes, Rob. "Refugee Claims Based on Sexual Orientation, Gender Identity, or HIV Status. Sept. 2007; 1–7. Available Online: http://www.smith-hughes.com/papers/pdf_bin/refugees.pdf.
- IGLHRC. "United Nations: Defeat for Discrimination," July 23, 2008.
- ILGA Europe. "Rights not Crimes" Belgium. (2005): 1–44.
- Immigration and Refugee Protection Act (2001, c. 27).
- Koivukangas, Olavi. "European Immigration and Integration: Finland," Institute of Migration. (2003): 1–11.
- Koskela, Riita. (Senior Advisor, Asylum Unit – Finnish Immigration Service). E-mail correspondence re: LGBT Asylum Policy in Finland. 16 October 2008.
- Lacroix, Marie. "Canadian Refugee Policy and the Social Construction of the Refugee Claimant Subjectivity: Understanding Refugeeeness," *Journal of Refugee Studies*. 17 (2); 2004. 147–166.
- LaViolette, Nicole. "Coming Out to Canada: The Immigration of Same-Sex Couples Under the Immigration and Refugee Protection Act," *McGill Law Journal*. Vol. 49 (2004): 969–1003.
- LaViolette, Nicole. "Gender-Related Refugee Claims: Expanding the Scope of the Canadian Guidelines," *The Author* (2007). June 12, 2007. 169–214.
- LaViolette, Nicole. "The Immutable Refugees: Sexual Orientation in Canada (A.G.) v. Ward." *University of Toronto Faculty of Law Review*. 55(1), Winter 1997. 1–41.
- LaViolette, Nicole. "Sexual Orientation and the Refugee Determination Process: Questioning a Claimant About Their Membership in the Particular Social Group." Training Program for Immigration and Refugee Board (IRB) Members. Last updated: May 2004. E-mail to IRB Member. 18 March 2008.
- Luopajarvi, Katja. "Gender-related Persecution as Basis for Refugee Status: Comparative Perspectives," Abo Akademi University (2003): 1–134.
- Malépart, Stéphane (Senior Communications Advisor, IRB). E-mail correspondence re: Immigration and Refugee Board's experience related to refugee claims based on sexual orientation. 18 March 2008.
- Millbank, Jenni. "Imagining Otherness: Refugee Claims on the Basis of Sexuality in Canada and Australia," *Melbourne University Law Review*. Vol. 26 (2002): 144–177.
- O'Flaherty, Michael and John Fisher. "Sexual Orientation, Gender Identity and International Human Rights Law: Contextualising the Yogyakarta Principles," *Human Rights Law Review*. 8:2 (2008): 207–248.
- Pakkanen, Johanna. "Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in Finland," SETA. (2008): 1–5.
- Rehaag, Sean. "Patrolling the Borders of Sexual Orientation: Bisexual refugee claims in Canada." Forthcoming – (2008) 53 *McGill Law Journal*. Obtained in advance through E-mail correspondence on 4 Apr. 2008.
- Scheinin, Martin and Timo Makkonen. "Legal Study on Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation – Finland," EU Agency for Fundamental Rights. (2008): 1–35.
- Statistics Canada. "2006 Census: Immigration, Citizenship, Language, Mobility and Migration." *The Daily*. (4 December 2007).
- Tanner, Arno. "Finland: Increased Immigration Puts Added Pressure on Integration Policy" IN: "Canadian Diversity – Integration of Newcomers," 5(1), (Winter 2006); 35–39.
- UNHCR. "[Gender-related] Guidelines on International Protection." 2002.
- UNHCR. "2007 Global Trends," (2008): 1–21.
- UNHCR, "States Parties to the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol," (2008): 1–5.
- Wilets, James D. "Conceptualizing Private Violence Against Sexual Minorities as Gendered Violence: An International and Comparative Law Perspective," *Albany Law Review* (2006): 1–54.

Suomen sisällissodan uutisointia amerikansuomalaisissa lehdissä

Joni Svärd

Suomen sisällissodan aikoihin 1910-luvun lopulla Yhdysvalloissa on arveltu asuneen vakituisesti noin 160 000 suomalaissiirtolaista, väliaikaisten siirtolaisten kanssa määrä on ollut jopa 300 000. Laskentataivasta riippuen Yhdysvalloissa asui tuolloin 5–10 % koko Suomen väkimäärästä.

Vuoteen 1914 mennessä amerikansuomalaiset olivat ryhmittyneet tukevasti poliittisen janan oikealle ja vasemmalle reunalle. Vasemmalla paikkaansa puolustivat keskenään riitaisat Suomalainen Sosialisti Järjestö (SSJ) ja anarko-syndikalistinen Industrial Workers of the World (IWW), joita yhdisti erittäin negatiivinen asennoituminen kristillisiä ja porvarillisia kohtaan. Oikealla aktiivisena toimijana oli puolestaan Amerikan Suomalainen Evankelisluterilainen kirkko eli Suomi-Synodi, raittiusseurat ja muut oikeistolaiset, jotka asennoituvat yhä kielteisemmin suomalaisen siirtokansan keskuudessa levinneeseen sosialismiin. Pesäeroa lietsottiin antisosialistisella toiminnalla, jolla pyrittiin näyttämään uuden kotimaan hallinnolle ja kansalaisille, etteivät suinkaan kaikki suomalaiset olleet sosialisteja.¹

Ensimmäisen maailmansodan synnyttämä voimakas isänmaallisuus ja sota-ajan hysteria Yhdysvalloissa tulehdutti amerikansuomalaisten sosialistien ja oikeistolaisten välejä pahasti. Sosialistien pasifistisuus ja pienen mittakaavan pakoilu asevelvollisuudesta saivat oikeistolaiset huolestumaan leimautuvansa epälojaaleiksi uudelle kotimaalle. Tätä tarkoitusta varten luotu Amerikan Suomalainen Lojaalisuusliitto kiristi entisestään suomalaisten siirtolaisten keskinäisiä välejä, kuten esimerkiksi Ollila on osoittanut.²

Artikkelin on kirjoittanut FM Joni Svärd, joka tutki pro gradu -työssään amerikansuomalaisten sanomalehtien uutisointia Suomen sisällissodasta. Pro gradu on tarkastettu yleisen historian oppiaineessa Turun yliopistossa keväällä 2008.

Vuoden 1917 lopulla Suomesta alkoi kantautua sähkösanomia, jotka kertoivat vanhan kotimaan ajautumisesta poliittis-taloudelliseen kriisiin. Marraskuun suurlakkoviikosta sisällissodan seremoniallisesti päättäneeseen senaatin armeijan Helsingin paraatiin toukokuussa 1918 jatkunut ajanjakso kaivoi amerikansuomalaisten oikeistolaisten ja vasemmistolaisien välistä kuilua syvemmäksi ja leveämmäksi kuin koskaan sitä ennen. Rintamalinjat ryhmittyivät lukuisten amerikansuomalaisten sanomalehtien ympärille. Oikealla laidalla ääntä piti mm. kristillis-konservatiivinen Amerikan Suometar (Hancock, Michigan), joka oli Suomi-Synodin pää-äänenkannattaja. Kentän vasemmalla reunalla toimivat esimerkiksi SSJ:n lehdet Raivaaja (Fitchburg, Massachusetts) ja Toveri (Astoria, Oregon). Suomi-Synodin sydänmailla Hancockissa ilmestynyt Amerikan Suometar oli Reino Keron mukaan ensimmäinen vahvasti aatteellinen amerikansuomalainen sanomalehti.³ Sisällissodan aikana sen päätoimittajana toimi Emil Saastamoinen.

Lehtien rintamajako

Lehtien aatepohja oli kirjattuna jokaisen lehden etusivulla, eikä puolen valinta aiheuttanut minkäänlaista valinnanvaikeutta tarkastelun kohteena olleissa lehdissä. Amerikan Suometar julisti olleensa ”Kansallista sivistystä ja kirkollista elämää harrastavain Amerikan suomalaisten äänenkannattaja”. Amerikan Suometaren kristillisuus tuli näkyviin vahvasti sen käyttämästä retoriikasta, kun se syytti sosialisteja niin Suomessa kuin uudessa kotimaassa ”alttarien alas repimisestä”, ”jumalattomuudesta” ja yleisesti epäkristillisestä toiminnasta. Varsinkin punainen terrori ilmensi lehden mukaan ”pakanallista raakuutta”. Toisaalta lehti edellytti toimivan yhteiskunnan vaatineen jumalan asettamista keulakuvaksi. Lehti tuki vahvasti Suomen senaattia ja Mannerheimin johtaman armeijan taistelua Suomen it-

senäisyyden, laillisuuden ja vapauden puolesta vallankumousta, huliganismia ja laittomuutta vastaan.

Vastaavasti Toveri ja Raivaaja asettuivat yksimielisesti tukemaan punakaartien vallankumousta luokkataistelutoimena sortovaltaa, nälkäkuolemaa, ”lahtareita” ja ”junkkerismia” vastaan oikeudenmukaisuuden ja työväen vapauden puolesta. Sosialistilehdet perustelivat vallankumousta heidän mukaansa laittomasti hajotetun sosialistienemmistöisen eduskunnan valtaan palauttamisella sekä marxilaisella vallankumouksen vääjämättömyydellä. Toveri edusti SSJ:n radikaalimpia läntisiä osavaltioita. Päätoimittajansa W.N. Reivon johdolla lehti suhtautui sisällissodan tapahtumiin ja mahdollisuuksiin jyrkemman sosialistisesti kuin Frans J. Syrjälän päätoimittama Raivaaja. Toverista tulikin SSJ:n vuoden 1919 hajaannuksessa kommunistilehti, kun taas Raivaaja vahvisti asemiaan sosialidemokraattisella tiellä.

Iskulauseissaan Toveri ja Raivaaja painottivat joukkovoiman merkitystä työväen olojen parantamiseksi. Toveri julisti, että ”*Poliittisesti ja industrialisesti yhdistyneen köyhälistön voimaa ei mikään maailmassa kukista*”. Raivaajan kaksi iskulausetta julistivat kuinka ”*Palkkatyöläisluokan luokkataistelussa parhaat aseet ovat omat järjestöt ja oma sanomalehdistö*” ja ”*Palkkatyöläisten itsenäinen luokkaliike palkkaorjuutta vastaan on ainoa vapauteen johtava tie.*”

Toverin ja Raivaajan näkökulmasta porvarillinen Suomi koostui ”lahtareista”, ”junkkereista” ja ”gulasseista”, joiden ainoa tarkoitus oli yksinkertaistaen ajaa maan työläiset nälkäkuolemaan.

Suurlakosta valkoisten voitonparaatiin kestäneen noin puolen vuoden periodin aikana Amerikan Suomettaren, Raivaajan ja Toverin sivuilla julkaistiin lakkoliikehdintään ja sisällissotaan liittyneitä uutisia, pääkirjoituksia ja muuta toimituksellista materiaalia yli 200 erillisen otsikon alla kussakin lehdessä. Artikkelit sisälsivät runsaasti myös amerikansuomalaisten keskinäistä välienselvittelyä, joka kumpusi Suomen sisällissodasta.

Uutisoinnin ongelmat

Amerikan Suometarta, Raivaaja ja Toveria lukeneiden amerikansuomalaisten käsityksen Suomen sisällissodasta ja sen taustoista aina marraskuun lakkoon johtaneista syistä lähtien oli hyvin laaja. Lähes jokainen suomalainen osasi lukea ja lisäksi useimmat oli-

vat lukuhaluisia, sillä kuten Kero on osoittanut, käytännössä jokaiseen amerikansuomalaiseen talouteen tuli tuolloin vähintään yksi siirtolaislehti.⁴

Atlantin poikki saapuneiden sähkösanomien sisältämät asiavirheet, kuten taisteluissa kuolleiden lukumäärät, kunkin kaupungin varsinaiset menetykset tai valloituspäivät tai tarkkojen tapahtumakuvausten puuttuminen, eivät estäneet Toveria, Raivaajaa ja Amerikan Suometarta luomasta niin tarkkaa kokonaiskuvausta sisällissodan etenemisestä Suomessa, ettei sitä olisi ollut lehtiä lukemalla mahdollista hahmottaa. Varsinkin suurlakon ja alkuvuoden 1918 aikaan lehdistö saapuneiden tietojen vähyys ja ristiriitaisuuksien aiheuttamat vaikeudet toimitustyölle nousivat kuitenkin lehtien palstoille. Esimerkiksi Toverissa surkuteltiin asiaa tammikuun 15. päivänä tähän tapaan:

Toisinaan ilmotetaan sosialistien olevan vallassa, seuraavana päivänä taas porvarien. Kerran ilmotettiin sosialistien uudella suurlakolla pakottaneen viimeksi valitun eduskunnan hajoamaan ja kutsuneen koolle entisen, Kerenskin hallituksen laittomasti hajottaman eduskunnan, jossa sosialisteilla oli enemmistö. Heti jälestä tulee tietoja eduskunnan päätöksistä, jotka selvästi osottavat porvarien olevan enemmistönä. Yhtenä päivänä ilmotetaan porvarien lahtarikaarteilta riisutun aseet, toisena taas sosialistien punakaarteilta. Yhdellä viikolla ilmotetaan Venäläinen sotaväki kasakointeen, bolshevikeineen viedyn pois maasta: toisella viikolla ne jo siellä mellastavat kuin viimeistä päivää.⁵

Ehjimmän kuvan muodostamisessa onnistui Raivaajan toimitus, joka tarkkanäköisen päätoimittajansa Syrjälän johdolla pystyi toisinaan laskemaan pienistä tiedonmuruista ja ilmeisen laajasta taustatietomäärästä yhteen huomattavasti tarkemman kuvan kuin Toveri ja Amerikan Suometar. Lehtien väliset tarkkuuserot tasoittuivat lähes olemattomiin taistelujen edetessä ja saapuneiden sähkösanomien määrän kasvaessa helmikuun puolivälistä alkaen maksimimääräänsä per viikko. Ajoittain jokainen lehti sortui tulkitsemaan saapuneita sähkösanomatietoja omien ja oman viiteryhmänsä intressien kautta unohtaen kriittisen tarkastelun.

Tiedonkulun raskaita Suomesta Yhdysvaltoihin olivat sensuuri ja hitaus. Viestien hidas saapuminen haattasi esimerkiksi marraskuun lakosta ja Suomen hallinnon muutoksista kertovien juttujen kirjoittamista. Sen sijaan sisällissodan merkittävistä tapahtumis-

Amerikan Suometar

Kansallista siivistystä ja kirkollista elämää barrastawain Amerikan suomalaisten äänenkannattaja

Hancock, Mich., Lauantaina Toukokuun 18 p. 1918 - May 18.

Posti alkoi New Yorkin ja Washingtonin välillä. The transaction filed with the post at Hancock, Michigan, on the day of May 1918, as required at October 4, 1917.

Helsingin. — Wiime keskiuik-alkoi wiraallinen postin tuljelmien kautta New Yorkin ja Helsingin välillä. Ventofoneet pit famaan aifaan tello 11.30 pääkaupungista ja New Yorkin Kamusella toimeenpantiin ilmailufentillä juhtalailjohon ottawat oiaa presidentin, ministeristön jäsenet ja hallituksen wiraailijat. Prei, Amerikan Yhousen Riitin oma, tulee ottamaan vastaan äijet ilmoyen kaitta New Yorkia lähetetyn kirjien. Kirjeen tti New Yorkin waltion lumer-Whittman, kolwottaet, litiä iinta menestyöstä Yhousen Riisille 100 miljoonan dollarin iifelle eni wirtolla aittawalle ielle.

Punafaartilaisia ja wenäiläisiä merijotilaita walfofaartilaiden wanfina Enowessa.

Punawanne esittää walfofaartilaiden wangifisen ottamia wenäiläisiä merijotilaita ja heidän fansaan w-keistoiminnassa olleita punafaa ritilaisia. Wiimeisten sähkösanomatietojen mukaan ovat walfofet otta-neet kaiffiaan 80,000 tällaista fotatwntia.

Wiipurin rintamalla.

Maalisk. 13 pätwän wertaista oltu ennen nähtä. Wiihollinen tui tatti tulta kuin jatuupipusta. Ra finme fereantin 7 minuutin ajat 69 ja toisen kerran 8 minuutin aja la 72 pifahfin laufauusta. Ilmas wintui ja wentui, räiskit ja riitit granaatit ja ftragnellit panawat k fo ilmaa wacajämään. Welfäimun kō? Enne, ihme kyllä, waiffa en me kostaan emen olleet tuollaisi helwetiillistä ritinätä ja räisfinää tuulleet. Wiehet tojin kyllä waf- wiaa, mutta wiflään paitfalta wäistymättä hoitawat wfi wsfyfo toiner lihamalla ja fofmas tytti fufin antoi wihollifelle wuorostaa wofatwervehdyksiä. Wiihollinen an wui rautatien murfan tafaa junist merimään pifatyfeillä. Tyfit fiit oli fijoitettuna enfimäifin wauur- hin. Kone, joka oli kellellä, tytti juna edellään.

„Ret ke wietämiä tulle“ — huu

**Sotjan waanimat rau-
hauchdot.**

Suomen uutisia

**“The Tragedy of
Finland”**

ta, kuten Viipurin seudun taisteluista tammikuun lopussa, Saksalaisten joukkojen tulosta Ahvenanmaalle maaliskuussa ja Hankoniemeen huhtikuussa, Tampereen, Turun, Viipurin ja Helsingin taisteluista sekä valkoisen terrorin alkamisesta saatiin tiedot Amerikan Suometaren, Raivaajan ja Toverin lukijoille parhaimmillaan yhden ja kahden päivän viiveellä ja joskus jopa samana päivänä. Vaikka tiedot taistelujen kuluista ja uhrien määristä olivat joko tahallaan tai tahattomasti liioiteltuja, itse taistelujen lopputulokset pitivät useimmiten paikkansa.

Yhdysvalloissa sota-aikana laaditut sensuuri- ja sabotaasilakien akuutit vaikutukset lehtien toimintamahdollisuuksiin eivät juuri näy näin lyhyen tarkaste- lun aikana. Lehdissä kuitenkin kommentoitiin sensuurilakien vaikuttaneen niiden toimintaan ja vaikeutta- neen varsinkin Suomen tilanteesta selvytyteen pääsyä.

Yhdysvaltojen sensuurilait eivät kuitenkaan olleet ainoita syyllisiä uutisten epämääräisyyteen, vaan punaisten ja valkoisten sotapropaganda ja -sensuuri värittivät viestejä mieleisikseen jo ennen kuin ne lähtivät Suomesta, Ruotsista tai Venäjältä. Myös Amerikan Suometar, Raivaaja ja Toveri valikoivat itse julkaistavia uutisia ja lisäksi samaa alkuperää ollut säh-

kösanoma sai kussakin lehdessä usein omanlaisensa tulkinnan.

Sähkösanomien lisäksi tärkeän tietolähteen amerikansuomalaisille lehdille muodostivat suomalaiset sanomalehdet. Niistä saatujen uutisten tuoreus oli kadonnut jopa kahden kuukauden toimitusajan kuluessa, mutta se ei vähentänyt niille annettua todistusvoimaa. Sekä kristillis-konservatiivinen Amerikan Suometar että sosialistiset Toveri ja Raivaaja paikkasivat reikäistä kuvaansa suurlakkoviikosta ja sisällissodan tapahtumista suomalaisten aatteellisten sisarlehtiensä avulla. Kun hurjimpien sähkösanomien tietoja kyseenalaistettiin kaikissa kolmessa lehdessä, Suomesta saapuvista lehdistä lainattuja kirjoituksia ei kyseenalaistettu. Ilmeisesti niiden katsottiin olleen sensuurista vapaita, mutta niissä olleelle propagandalle oltiin sokeita.

Taisteluiden muodot lehdissä

Taisteluiden etenemisestä kirjoitettiin lehdissä paljon ja hyvin vaihtelevalla tarkkuudella. Mitä suurempi taistelu oli kyseessä, sitä tarkempia tietoja sähkösanomat toivat amerikansuomalaisille lehdille. Niinpä esimerkiksi Tampereen taistelu huhtikuun alussa ja Viipurin

taistelut saman kuun lopussa saivat hyvin paikkansa pitävät kuvaukset lehdissä, joskin taisteluissa kuolleiden määrät kohosivat helposti kymmen- tai satakertaisiksi.

Esimerkiksi Amerikan Suometar tiesi ”virallisten lähteiden” kertoneen Viipurin taisteluissa kuolleen kaikki kaupunkia puolustaneet 6 000 punaista. Lappalaisen mukaan taisteluissa kuolleiden määrästä esitetyt 50 valkoista ja 500 punaista ovat nekin liioiteltuja.⁶ Myös punaisten ensimmäinen suurisuuntainen hyökkäysyritys Tampereelta Seinäjoelle kuvattiin Toverissa ja Raivaajassa verisiksi ja Amerikan Suometar uutisoi 3 000 punaisen kuolleen taisteluissa. Kyseisessä taistelussa punaisten läntisen rintaman komentajan eversti Mikael S. Svetschnikovin johtamat noin 500 punaista yrittivät rintaman läpi, mutta heitä vastassa ollut 100 miehen suojeluskuntaosasto onnistui pysäyttämään hyökkäyksen. Laukaustenvaihdossa kuoli 2 punaista ja haavoittui 10. Valkoiset eivät kärsineet tappioita.⁷

Vaikka uutiset lähtivät liikkeelle runsaasti väritettyinä punaisista tai valkoisista lähteistä, olivat amerikansuomalaisten mahdollisuudet saada monipuolista tietoa paremmat kuin Suomessa asuneiden, jotka olivat pääasiassa sen värisen propagandan armoilla, kummalla puolella kulloistakin rintamalinjaa sattuivat asumaan.

Propagandan teko oli tavanomaista myös Raivaajalle, Toverille ja Amerikan Suometarelle. Amerikan Suometareassa tämä näkyi esimerkiksi lehden tavasta käsitellä valkoisen terrorin uutisointia. Senaatin armeijan sotilaiden syyllistymiin teloituksiin ei Amerikan Suometareassa juuri puututtu, vaikka tietoa niistä oli saatavilla runsaasti. Samaan aikaan saapuneet suomalaiset porvarilliset ja kristilliset sanomalehdet kertoivat lukuisista punaisen terrorin uhreista paikkakunnilla, jotka olivat sodan alkupuolella olleet punakaartien hallussa. Tämän suuntaisiin uutisiin Amerikan Suometareassa tartuttiin hanakasti julkaisemalla niitä huomattavan paljon.

Toveri ja Raivaaja valitsivat punaisen terrorin uutisoinnissa vähättelylinjan. Muutaman ”lahtarin” surmaaminen nähtiin välttämättömäksi pahaksi taistelutilanteessa. Varsinkin Raivaajan päätoimittaja F.J. Syrjälä pisti punaisen terrorin toimeenpanon punakaarteihin pesiytyneiden luokkatiedottomien huligaanien ja ”sakilaisten” syyksi ja päästi näin ollen kansanvaltuuskunnan, SDP:n ja punakaartien johtajat vastuusta. Tällaisesta asioiden villaisella painamisesta löytyi esimerkkejä marraskuussa tapahtuneesta Mommilan

kahakasta, jossa Alfred Kordelin ja yksi tämän vieraista tuli ammutuiksi sekä Suinulan verilöylystä tammikuun lopussa. Myös muut murhat, joihin punakaartit syyllistyivät, leimattiin sosialistilehdissä mieluummin porvarillisiksi ”Haaparannan uutisiksi” kuin todellisiksi tapahtumiksi.

Puolin ja toisin lehdet syyttivät toista osapuolta vieraisiin pistimiin tartumisesta. Punaist saivat runsaasti sotatarvikeapua, kuten kivääreitä ja kuularuskuja bolsevikkihallitukselta ja lisäksi Suomessa olutta venäläistä sotaväkeä osallistui taisteluihin punakaartien rinnalla.⁸ Amerikan Suometar näki vieraisiin pistimiin ja bolsevikkeihin turvautumisen erittäin halveksuttavana toimintana. Aihetta käsiteltiin sekä uutis- että pääkirjoitustasolla. Kauheaksi lehdessä koettiin se, että ”meidän sortajiemme [venäläisten] pistimet ovat veressä omien kansalaistemme käsissä.”⁹

Sosialistit näkivät venäläisen sortovallan kohteen olleen vain köyhä kansa. Niinpä Syrjälän ja Reivon pääkirjoitusten mukaan oli jo aika kääntää venäläisen sortovallan pistimet osoittamaan porvareita. Lisäksi ”porvarilahtareiden” nähtiin jo vuosia tukeutuneen ruotsalaisiin ja saksalaisiin pistimiin vartioidessaan asekädessä viljavarastojen ovia nälkäiseltä kansalta.

Saksalaisten osallistuminen sisällissotaan oli myös Amerikan Suometarelle vaikea paikka. Lehdessä ei oltu erityisen innostuneita Saksan maihinnoususta Ahvenanmaalle 5. maaliskuuta¹⁰ ja Saksassa sotilaskoulutuksen saaneiden jääkärien mukanaolokin seliteltiin parhain päin maaliskuun alussa. Koulutuksen syyksi kerrottiin venäläisvastaisuus, jolla ei ollut Amerikan Suometaren tai laajemmin koko ”kansallismielisen” porvariston mukaan mitään tekemistä saksalaismyönteisyyden kanssa.¹¹

Saastamoisen johdolla Amerikan Suometar muutti nopeasti suhtautumistaan saksalaisten mukaantuloon. Jo viikon päästä (16.3.) ensimmäisten tietojen saavuttua Saastamoinen kirjoitti kuinka avunsaamisen Ruotsista tyrehdytytä senaatti kääntyi seuraavaksi lähimmän eli Saksan puoleen. Saastamoisen mukaan sosialistit saivat syyttää siitä vain itseään.

Suomen sisällissodan tapahtumat joutuivat käymään läpi kaksi propagandakoneistoa ennen julkaisuaan amerikansuomalaisissa lehdissä. Ensimmäinen värikäsittely tapahtui joko punaisessa tai valkoisessa Suomessa. Lisäksi Toveri, Raivaaja ja Amerikan Suometar lisäsivät niihin vielä omia tulkintojaan ennen sähkösanomien julkaisua.

Lehdet toistensa kimpussa

Mitä varmemmalta valkoisten voitto alkoi näyttää, sitä enemmän Amerikan Suomettaressa alettiin pilkata kansanvaltuuskunnan jäseniä, punakaartilaisia ja amerikansuomalaisia sosialisteja. Loppuvuodesta 1917 ja alkuvuodesta 1918 vihollisleiri nähtiin sosialismin harhaanjohtamista ja näiden vankiloista vapauttamista huligaaneista koostuviksi joukoiksi.

Kevättä kohden mennessä Suomesta saapuneissa porvarillisissa lehdissä alkoi olla yhä enemmän ”punaryssä-” ja bolševikki-nimityksiä kaikista edellä mainituista ryhmistä. Kansanvaltuuskunnan johtajia nimitettiin ”alhaisiksi kiihottajiksi” ja kansanvaltuuskuntaa alettiin nimittää lainausmerkeissä ”hallitukseksi” osoittaen, että vain sosialistit pitivät sitä hallituksenaan. Voidaan sanoa, että kevään kuluessa Amerikan Suometar omaksui Suomesta saapuvista sähkösanomista ja sanomalehdistä Suomessa harjoitettua vapausotaretoriikkaa.

Tarkastelun kohteena olleet sanomalehdet kommentoivat toistensa kirjoittelua harvoin nimeämällä lehtiä suoraan. Amerikan Suomettaren päätoimittaja Emil Saastamoinen mainitsi maaliskuussa ”kolme sosialistilehteä”, jotka eivät olleet liittyneet kymmenien amerikansuomalaisten sanomalehtien rintamaan tuomitsemaan Suomen sisällissodan kauhuja, eli punakaartien väkivallantekoja. Hyvin todennäköisesti Saastamoinen tarkoitti näillä kolmella lehdellä SSJ:n äänenkannattajia Toveria, Raivaajaa ja Työmiestä. Kun Amerikan Suomettaren suhtikuussa puhuttiin ”amerikansuomalaisen punakaartin” lehdistöstä, on todennäköistä näihin kuuluneen myös SSJ:n lehdet. Amerikan Suomettaren tiedostettiin myös lehden valta mielipiteen muokkaajana. Päätoimittaja Saastamoinen hyökkäsi useasti pääkirjoituksissaan sosialistileirin kimppuun kuten käy ilmi tästä maaliskuun 7. päivän kirjoitukses-

ta, jossa hän kiittelee suurimman osan amerikansuomalaisesta lehdistöstä tuominneen punaisten vallankaappauksen:

Miten muuten voisi ollakaan? Siirtokansamme, Jumalan kiitos, ei ole vielä siihen määrin antautunut anarkiaa saarnaavien jumalattomien sosialistijohtajain talutusnuoraan, että se voisi hyväksyä ne hirmuteot, joita rangaistusvangeista ja hulikaaneista kootut punakaartit ovat bolshevikipetojen avulla Suomessa toimeenpanneet.¹²

Toverin ja Raivaajan pääkirjoituksissa, kolumneissa ja uutiskommentaareissa vastapuolta arvosteltiin rankoinkin sanakääntein, mutta Amerikan Suomettaren kimppuun ei hyökätty kertaakaan lehden nimellä.

Tutkimusajanjaksoilla Amerikan Suometar mainittiin vain yhden kerran Raivaajassa, kun Syrjälä piti maaliskuun 23. päivänä rehellisenä tekona sitä, että Amerikan Suomettaren oli myönnetty Suomen porvariston olleen pakotettu ”myymään maa” Saksalle saadakseen sieltä apua vallankumouksen kukistamiseksi. Muuten koko amerikansuomalainen oikeistolehdistö niputettiin Toverissa ja Raivaajassa käsitteiden ”porvari-” ”santarmi-” ja ”katulutkalehdistö”. Pääosin toisen leirin kirjoittelua kommentoitiin yleisnimityksillä porvarilehdistö tai sosialistilehdistö.

Monella tapaa kärjistyneet suhteet amerikansuomalaisten oikeistolaisten ja vasemmistolaisten välillä lähensivät hyvin todennäköisesti lukijoita omien aatesuuntiansa lehtiin. Kun tähän lisätään omankielisen informaation saamisen vähäisyys, on hyvin oletettavaa, että Toverin, Raivaajan ja Amerikan Suomettaren lukijat antoivat suuren painoarvon lehtien edustamille näkemyksille. Lisäksi heidän voi ajatella rakentaneen omaa kuvaansa Suomen sisällissodasta ja siihen johtaneista syistä kyseistä lehdistä saamansa informaation varaan.

Tutkimusaihetta käsitelleiden pääkirjoitusten ja sosialistilehdissä uutisten yhteydessä olleiden kommenttien määrä oli niin runsas, että päätoimittajilla Saastamoinen, Reivo ja Syrjälä oli hyvin suuri merkitys toimittamiensa lehtien lukijoilleen välittämään kuvaan. Toki myös lehdissä julkaistujen uutisten valinta ja muokkaaminen antoivat päätoimittajille mahdollisuuden muokata lehtensä linjaa ja sitä kautta lehden lukijakunnan kuvaa suhteessa Suomen sisällissodan syihin ja tapahtumiin.

Sodan päättyminen

Huhtikuun alusta alkaen 1918 senaatin armeijan voitto näkyi selvästi jo Yhdysvalloissa asti. Amerikan Suometar iloitsi kapinan kukistumista epätyypillisen sarkastiseen sävyyn ivaamalla pääkirjoituksessaan ”siltasaarelaisia komissaareja”, jotka pakenivat Viipurista. Sieltä taas oli Saastamoisen mukaan lyhyt matka siirtyä bolševikkien siipien suojiin Venäjälle rakentamaan ”onnen valtakuntaa” ja jatkamaan vallankumousta vaikka 1000 vuotta.¹³ Toukokuun 18. päivänä lehdessä julkaistiin valokuva, jossa kerrottiin olleen punaisia sotavankeja. Valokuvan käyttö oli aiutkertaista, sillä ainakaan Amerikan Suometar, Toveri eikä Raivaaja julkaisut valokuvia kertaakaan kyseisen ajanjakson aikana.

Saastamoinen iloitsi valkoisten voitosta jo toukokuun 2. päivänä. Pääkirjoituksessaan hän kuvaili sisällissotaa eräänlaiseksi tulikokeeksi, jossa Suomi joutui verellä ostamaan vapautensa:

Nyt on se [vapaus ja itsenäisyys] verisen veljessodan kautta saatu turvatuksi uudestaan, ja toivokaamme, että se olisi turvattu ainaiseksi. Iloitse kansa, liehu leijonaliippu! Suomi on jälleen vapaa. Oikeus on voitannut. Suomen kansa on osottanut kuntosaa. Se on ansainnut vapauden.¹⁴

Valkoisen armeijan voitonparaati Helsingissä 16.5. saavutti amerikansuomalaiset vaaja viikko tapahtumansa jälkeen. Toveri kuvaili ”lahtareiden häpeällisen voiton juhlintaa” näin:

”Voitokkaiden” sotajoukkojen etunenässä oli Mannerheim marssinut senaatin talon edustalla. Lahtari-senaatin jäsenet, valtiotarkkailijat ja diplomaattiset lähettiläät olivat vastaanottamassa kertoo muuan amerikkalainen kirjeenvaihtaja. Kenraali Mannerheim oli pitänyt lyhyen ja ”sotilaallisen” puheen ylistäen

armeijataan, ja samalla tietysti myös itseään. ”Suomen pelastajana”, jona häntä tervehdittiin, lupasi antautuvansa ”voimakkaan henkilön johdettavaksi armeijoiheen” viitaten siten suosivansa monarkian perustamista. Vastaanottopuheen oli pitänyt varatuomari Svinhufvud, lahtarihallituksen pääministeri, joka maansa nimessä kiitti kenraalia siitä työstä, minkä hän oli tehnyt maansa pelastamiseksi. [--]Porvarien tavan mukaan paukutettiin kanuunia, poltettiin tulia ja toimeenpantiin jos minkälaisia huutajaisia keino-tekoisen juhllisuuden synnyttämiseksi kaupungissa, jossa kansa pysyi tapauksille kylmänä.¹⁵

Sisällissota oli päättyne valkoisten voittoon. Amerikan Suometaren edustamassa porvarileirissä sodan lopputulosta pidettiin oikeuden ja vapauden voittona sosialistien katalasta vallankaappauksesta. Sosialistien leiri myönsi Raivaajan ja Toverin sivuilla sisällissodan taisteluiden päättyneen, mutta vain väliaikaisesti. Sosialistilehdet suuntasivat katseensa sosialistien uuteen nousuun, kunhan suoneniskusta olisi ensin selvitty.

Viitteet

- 1 Ks. esim. London 1988, 220.
  - 2 Ollila 1976, 397, 408–409.
  - 3 Kero 1997, 151–152.
  - 4 Kero 1996, 147, 156.
  - 5 Maailmankatsomuksia. Tilanteesta Suomessa. Toveri 15.1.1918.
  - 6 Lappalainen 1981, 226.
  - 7 Ahto 1993, 199–200.
  - 8 Ks. esim. Manninen 1993, 141–142.
  - 9 Pääkirjoitus. Amerikan Suometar 29.1.1918
  - 10 Ahto 1993, 361.
  - 11 Prof. Reuter Suomen tilanteesta. Amerikan Suometar 7.3.1918.
  - 12 Pääkirjoitus. Amerikan Suometar 7.3.1918.
  - 13 Pääkirjoitus. Amerikan Suometar 11.4.1918
  - 14 Pääkirjoitus. Amerikan Suometar 2.5.1918.
  - 15 Lahtarit juhlineet häpeällisiä voittojaan. Toveri 20.5.1918.
- Lähteet**
- Ahto, Sampo: Sotaretkillä. Teoksessa: Itsenäistymisen vuodet 1917–1920. Osa 2: Taistelu vallasta. Toim. Ohto Manninen. Valtionarkiston painatuskeskus. Helsinki 1993. 178–445.
- Amerikan Suometar (Hancock, Michigan) 20.11.1917–21.5.1918.
- Kero, Reino: Suureen Länteen. Siirtolaisuus Suomesta Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Siirtolaisuusinstituutti. Turku 1996.
- Kero, Reino: Suomalaisina Pohjois-Amerikassa. Siirtolaiselämää Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Siirtolaisuusinstituutti. Turku 1997.
- London, Gary: The Finnish-American Anti-Socialist Movement, 1908–1918. In: Finns in North America. Proceedings of Finn Forum III, 5–8 September 1984. Turku Finland. Edited by: Michael G. Karni, Olavi Koivukangas, Edward W. Laine. Migration Studies C 9. Institute of Migration. Turku 1988. 211–226.
- Manninen, Ohto: (1993b) Taistelevat osapuolet. Teoksessa: Itsenäistymisen vuodet 1917–1920. Osa 2: Taistelu vallasta. Toim. Ohto Manninen. Valtionarkiston painatuskeskus. Helsinki 1993. s. 94–177.
- Ollila, Douglas J. Jr.: Defects in the Melting Pot: Finnish-American Response to the Loyalty Issue 1917–1920. Published in: Turun Historiallinen Arkisto 31. Vammala 1976. 397–413.
- Raivaaja (Fitchburg, Massachusetts) 17.11.1917–21.5.1918.
- Toveri (Astoria, Oregon) 20.11.1917–21.5.1918.

Lämpimät Onnittelut ja Kiitokset Seijalle!

Arkistonhoitaja Seija Sirkiälle on myönnetty *Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali kultaristein* yli 30 vuoden työurastaan Siirtolaisuusinstituutissa. Hän aloitti uransa toimistoapulaisena 1.5.1977. Sen jälkeen hän on toiminut instituutin kanslistina ja toimistosihteerinä ja vuodesta 2002 lähtien arkistonhoitajana.

Instituutin väki

The declining percentage of the working-age people

Perttu Salmenhaara

The declining percentage of the working-age population in the advanced economies, 2005-2050, by country, year, and age group: a survey of projections

Economically advanced countries currently have a distorted age structure. Their birth rate peaked after the Second World War, but soon declined to a low level and has remained there. The size of these large age groups is disproportionate in relation to the age cohorts that were born after them. During the next fifteen years, the large age cohorts will exit working age. Younger age groups that enter working age are much smaller and thus the percentage of the working-age population decreases. At the same time, the size of the elderly age groups increases. The outcome is a demand pressure for services and income transfers which are too extensive for the public sector to respond to. This paper is strictly descriptive. Especially during the next twenty years the viability of advanced economies depends to a great extent on immigration but this issue is not the topic of this paper.

Introduction

Several statistical reports by the United Nations (UN), the European Union (EU), and the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) suggest that the age structure in the economically advanced areas in the world will go through a major change that will start and be most rapid during the next fifteen years, and last for decades after that. During the shift, the average age of the population will

---

Perttu Salmenhaara, L. soc. sc. Doctoral student, faculty of social science, department of social policy, University of Helsinki. perttu.salmenhaara@helsinki.fi

increase, and the share of the working-age population decreases.

In this paper, I present a short overview of these results in terms of the variables of country, year, and age group.

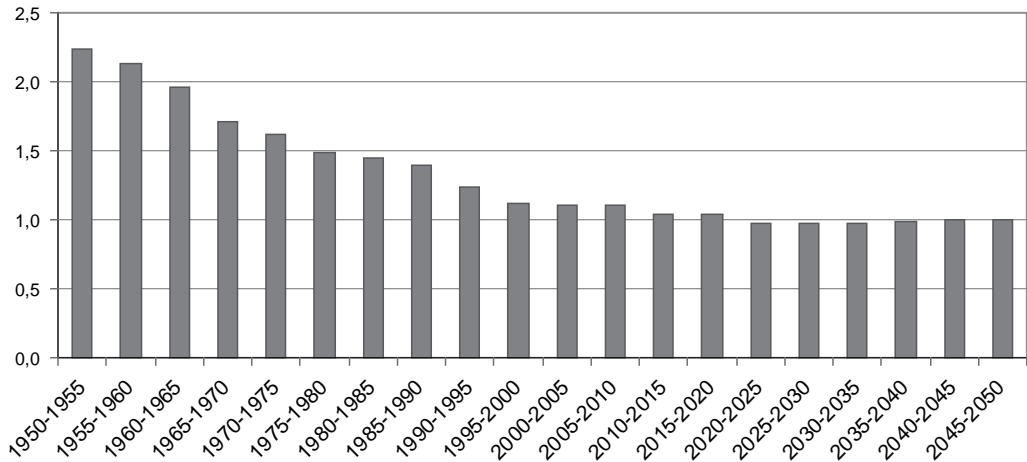
In chapter one, I draw out the aforementioned organisations' projections and the reasons for the declining trend. In chapter two, I evaluate arguments that concern why the projected trend would have harmful political and economic effects on these countries. Chapter three presents a summary and a conclusion. Throughout the paper, I analyse the trends by country, year, and by age group. The gender variable is not included, because in relation to the topic of the paper, the difference between genders is not large enough to be relevant.

1. Birth rates and population aging

The most significant cause of the decreasing share of the working age populations is variation in birth rates since the Second World War. Birth rates affect the percentage of the working-age population with a long delay. Thus, as far as the birth rate is concerned, the *roots* of the number of the working-age population go way back, but the *impact* is experienced only during the coming years.

In short, the trend during the time following WW II is; that around 1950, the birth rate reached uncommonly high levels, even three to five in some countries (Parkkinen, 1998: 263) as the large age cohorts were born (United Nations 2006 - the so-called baby boomers). However, after this peak, the birth rates decreased rapidly and became very low. The birth rate has remained low since then, meaning over fifty years of low fertility. Today, the birth rate in the advanced economies is approximately one (ibid.).

The development of birth the rate in the advanced economies between 1950 and 2050 is described be-

Figure 1. The development of the birth rate in the advanced economies, 1950-2050. Source: Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat, World Population Prospects: The 2006 Revision. <http://esa.un.org/unpp> (June 11, 2008).

low. Also the projection from 2006 to 2050 is included. The numbers are 5-year averages.

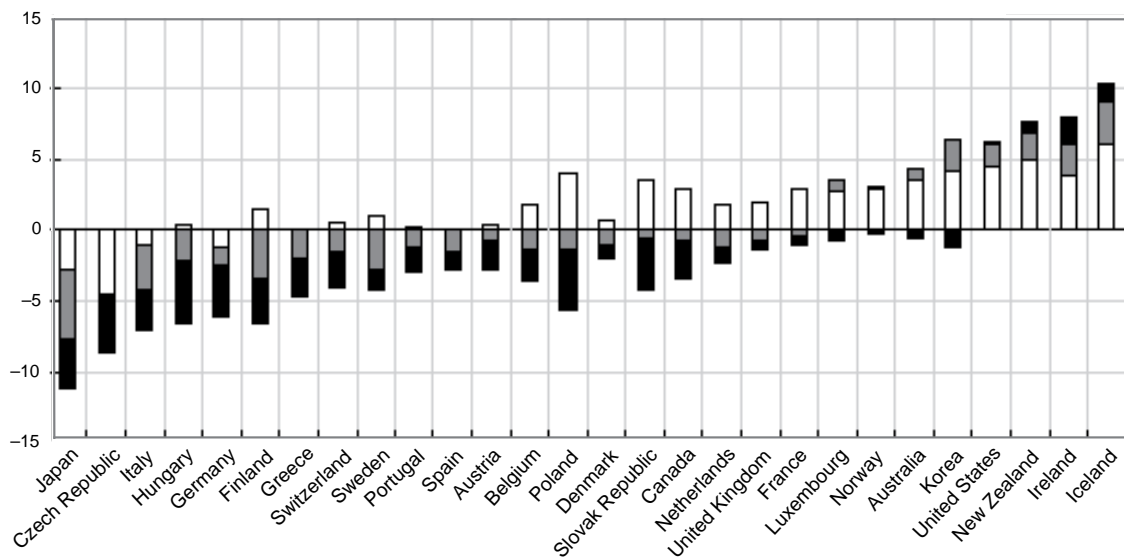
Today, the working age population consists mostly of the large age groups. As the working-age population reaches the statistical retirement age of 64 years, they exit working age and become pensioners. Thus the percentage of the working-age population decreases and that of the elderly increases (United Nations 2006; OECD 2007; European Commission 2002a; 2002b). As a result of the low birth rates, younger age cohorts that enter working age, are much smaller than the old age cohorts that exit that age (OECD 2007: 30-31). This causes the percentage of the working-age population to decline.

In the advanced economies, the percentage of the working-age population is projected to decrease by eleven percentage points from 2005 to 2050 (67 percent in 2005, 58 percent in 2050; United Nations, 2006). The projected decline differs markedly in different countries in terms of volume and timing (years). The main reason for this is that there is national variation over which years the birth rates peaked.

Below, I show how the birth rates affect the percentage of the working-age population in selected OECD countries between 2005 and 2020. The figure shows how the proportion of the working-age population is projected to develop in some countries, if the current death rates and birth rates remain, and there was zero net

migration. The figure indicates that during the 15-year period, the overall decline would be significant.

In the figure, the projected development is described country-wise in five-year periods (2005-2010, 2010-2015, 2015-2020). The numbers indicate percentages of the 2005 population. According to this projection, the total percentage of working-age population would increase throughout this period in only four of the included countries. In most countries, the decline would start between 2010 and 2015. In the 2005-2010 period in which we currently lie (white in the figure), the decline would start in only five countries. The decline would continue between 2010 and 2015 (grey), and in 2015-2020 (black) at a different pace in different countries. Also the increases in these countries slow down as time goes by. The different pace of the decline in different countries follows to a large extent from previous variation between birth rates in the countries. Countries on the left-hand side are experiencing the most severe declines. Countries on the right-hand side are projected to do slightly better; during previous decades, they have had better birth rates (e.g. Iceland) and especially more immigration (e.g. New Zealand and the USA; Ireland has done well in both). Foreign immigration tends to decrease the average age of population in the receiving country because immigrants' age structure is usually younger than that of natives (OECD 2008: 63-75).

Figure 2. Expected change in the working-age population assuming zero net migration over the periods indicated, 2005-2020 as a percent of the 2005 population, according to the OECD (2007: 31). Original source: Eurostat, except for Belgium, Italy and non-European countries where data refer to the United Nations Population Division (not necessarily the same UN data I use elsewhere in this paper).

Declines like these are not necessarily economically problematic. The OECD (2007: 30) says that its member countries have previously gone through similar kinds of demographic developments, but that this time the impact of ageing on the public economy is much greater because the old age cohorts continue to consume at a high level. This consumption refers to pensions and elderly care, i.e. income transfers and public services that must be paid for and produced by the ever shrinking proportion of the employed. This issue is discussed next.

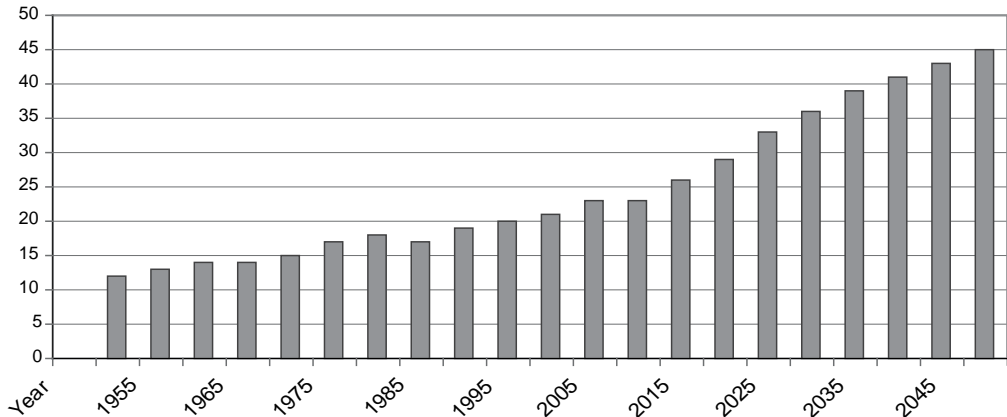
2. Ageing of this kind is a societal problem

The distorted age structure will be followed by the emergence of problems concerning public finance and the availability of labour. Through these effects, the negative impact of the distorted age structure would be reflected across societies. Not only income transfers and public services – i.e. the very core of the welfare state – would suffer, but also the general unemployment rate could increase. This is because the decreasing availability of labour would push foreign and domestic investment, production facilities and jobs abroad.

However, the main problem for the public sector is that, as many retire and the unemployment rate may be quite high, public finance lacks the capacity to carry out the demanded public services and income transfers. The problem is shown clearly in dependency ratios, that express the number of working age people in relation to the non-working age population. In other words, population dependency ratios express how many non-working age people one working age person has to support. (Statistics Finland 2008.) Dependency ratios are usually divided to young and old-age dependency ratio, which focus on the relative size of population that is below or above working age.

The figure below shows the projected increase in old-age dependency ratios – i.e. how much the percentage of the elderly population is calculated to increase until 2050. The post- WW II changes in birth rates – the 1950's peak and the crumble that followed it – will show as a significant increase in dependency ratios.

The more elderly people there are in relation to those of working age, the higher the number. In practice, the higher the number is, the greater impact it has. The number increases fourfold during this period. The most rapid increase would start in 2010, after which

Figure 3. Projected development of the old-age dependency ratio in the economically advanced areas of the world, i.e. the number of the elderly per one hundred working-age people. Source: United Nations (2006) World Population Prospects: The 2006 Revision, available at <http://esa.un.org/unpp> (July 28, 2008).

the ratio would almost double in forty years. The increased level of consumption of the elderly means that if the percentages were controlled by the level of consumption (i.e. how much each elderly person consumes), the pillars would be higher and the increasing trend would also be stronger.

The Finnish case describes well the overall trend in the OECD: Statistics Finland (2007) projects that the Finnish working-age population would decrease by eleven percentage points between 2005 and 2030 (from 66,5 to 57,5 percent), while the percentage of people over 65 would increase by ten percentage points by 2030 (from 16 to 26 percent) (*ibid.*). The old-age dependency ratio would almost double by 2030 (from 25% in 2005, to 40% in 2030 (Valtiontilintarkastajat 2006: 17).

Finland is, however, only a suitable example country. In reality, there is extensive variation in the development of the old-age dependency ratio, depending on country (i.e. when the birth rate peaked) and projection. The causes are the same that produce the differences described in figure two. The only difference between figure two and this figure is that the dependency ratio also takes into account the share of the elderly and therefore gives a picture about the fiscal burden that the ageing brings about.

In Finland, if the birth rate remains at its current level, the old-age dependency ratio is projected to be

the worst in the EU by 2030; but, even though the rate increases after that, it will be below the EU average in 2050 (Valtiontilintarkastajat 2006: 17).

3. Summary and conclusion

The countries that by the United Nations definition are “advanced” (United Nations 2006), have a distorted age structure with large age cohorts in their late fifties, followed by much smaller age cohorts. The large cohorts were born during the decade after the Second World War. Most of them reach retirement age during the next fifteen years and exit the working age. Young age groups that enter working age during the same period are much smaller and thus the size of the working-age population is projected to decline. This is certain in the case of the native population (on the EU, European Commission, 2002a; 2002b).

While the large cohorts exit working age, most of them become pensioners. The consumption level of pensioners is high because of developed pensions and public service systems. The number of the working age population that must pay for this consumption, is projected to be too small when the baby boomers retire. This is expected to increase the old-age dependency ratios to the point where national economies would have trouble in handling the change. The effects would be reflected across the societies.

In order to avoid the worst impact that follows from this shortfall in the working-age population, advanced economies should seek to mobilise unused domestic labour resources, to increase foreign labour migration, and to increase the productivity of work. If these measures are used in parallel, it is believed that the quantity of workers could compensate for the demand pressure coming from the elderly and other population groups.

There was much variation from country to country as to when the baby boom generation was born. Thus, there is national variation over when the decreases take place and how large a percentage of the working age population they effect. In addition, the percentage of the elderly and the relation between these two groups, expressed by the old-age dependency ratio, varies by country for the same reason.

Bibliography

- European Commission (2002a) Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Europe's response to World Ageing: promoting economic and social progress in an ageing world. A contribution of the European Commission to the 2nd World Assembly on Ageing. COM (2002) 143 final, Brussels, March 18, 2002.
- European Commission (2002b) Commission says immigration cannot correct the effects of Europe's ageing population". Press release. http://ec.europa.eu/employment_social/news/2002/jun/113_en.html, accessed August 28, 2008.
- Kautto, M. (2004) "Johdanto: syntyvyys ja maahanmuutto vaikuttavat väestönkehitykseen (The birth ratio and migration affect the demographic development)". In Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon liiteraportti 3: Väestönkehitykseen vaikuttaminen – tulisiko syntyvyyttä ja maahanmuuttoa lisätä? (The Finnish government's document about future policy, annex report 3), Helsinki, Valtioneuvosto, 7–12.
- OECD, organisation for economic cooperation and development (2007) International migration outlook (SOPEMI 2007), Paris, OECD.
- OECD (2008) A profile of immigrant populations in the 21st century. Data from OECD countries [from the DIOC database], Paris, OECD.
- Parkkinen, P. (1998) "Vanhusten vuosisata (The century of the elderly)". In Pitkänen, Kari (1985, ed.) Artikkeleita Suomen väestöntutkimuksesta (Articles about Finnish population research). The University of Helsinki's Demographic Department's hand-outs 61/1998), 263–281.
- Statistics Finland (2007) Population projection 2007–2040. http://www.tilastokeskus.fi/til/vaenn/2007/vaenn_2007_2007-05-31_tie_001_en.html, accessed August 28, 2008.
- Statistics Finland (2008) E-course in statistics. http://www.tilastokeskus.fi/tup/verkkokoulu/esittely_en.html, accessed August 28, 2008.
- United Nations (2006) World population prospects: the 2006 revision (database). <http://esa.un.org/unpp/>, accessed August 28, 2008.
- Valtiontilintarkastajat (2006) Valtiontilintarkastajien vuosikertomus 2006 (The Finnish State Treasury's annual report), Helsinki, Eduskunta.

Erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajaoppilaat

Annele Laaksonen

Väitöskirjatutkimuksen tarkoituksena oli selvittää erityistä tukea tarvitsevien maahanmuuttajaoppilaiden käsityksiä omista vaikeuksistaan yleisopetuksessa, heidän käsityksiään erityisopetuksiin siirrosta ja heidän kokemuksiaan koulunkäynnistä ja -viihtyvyydestä neljässä turkulaisessa erityiskoulussa.

Tutkimuksen maahanmuuttajaoppilaat edustivat kaksoisvähemmistöä siinä mielessä, että he olivat sekä maahanmuuttajataustaisia että erityistä tukea tarvitsevia. Aineistoon valittiin 1.–9.-luokkien maahanmuuttajaoppilaita viidestä suurimmasta kieliryhmästä (2004), jotka olivat albania, arabia, somali, venäjä ja vietnam. Näiden kieliryhmien oppilaita oli neljässä erityiskoulussa yhteensä 104, joista tutkimukseen osallistui 89 oppilasta. Turussa siirretään valtakunnallisen mittapuun mukaan keskimääräistä enemmän sekä kantaväestön oppilaita että maahanmuuttajaoppilaita luokkamuotoiseen erityisopetukseen ja erityiskouluihin. Vieraskielisiä oppilaita oli viidessä turkulaisessa erityiskoulussa lukuvuonna 2006–2007 12 %.

Tutkimustulosten mukaan maahanmuuttajaoppilaat itse kokivat, että heidän suurimmat vaikeutensa yleisopetuksessa olivat suomen kielen osaamattomuus ja keskittymisvaikeudet. Psykologien ja muiden asiantuntijoiden kirjaamien lausuntojen mukaan yli puolella maahanmuuttajaoppilaista ilmeni laaja-alaisia oppimisvaikeuksia. Seuraavaksi eniten maahanmuuttajaoppilailla oli kielellisiä vaikeuksia, emotionaalisia ja/tai sosiaalisia vaikeuksia sekä tarkkaavaisuuden ongelmia. Kognitiivisen arvioinnin lähtökohta ja tavoite maahanmuuttajalapsen osalta on selvittää, onko kysymyksessä laajempi ymmärtämisen vaikeus, oppimisvaikeus vai ainoastaan vieraan kielen oppimiseen ja prosessointiin liittyvä vaikeus.

Monikulttuurisen ja -arvoisen kasvatustieteen tärkein tavoite on uudistaa koulua ja muita kasvatuksellisia

Kirjoittaja on Annele Laaksonen, KT erityisopetuksen lehtori Turun normaalikoulussa.

instituutioita niin, että eri etnisiä, rodullisia ja sosiaaliluokkia edustavat ryhmät voisivat saada samanarvoisen kasvatuksen (Talib 2002, 114). Keskeistä onkin, miten hyvin koululaitoksemme pystyy auttamaan maahanmuuttajaoppilaita kotoutumaan Suomeen. Kun on kyseessä erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajaoppilaat, haaste on vielä suurempi. Kotoutuminen tarkoittaa samaa kuin aiemmin maahanmuuttajien yhteiskuntaan sopeutumisesta käytetty termi integroituminen.

Tänä päivänä haetaan ympäri Eurooppaa inklusiivisia koulumalleja ja Suomikin on sitoutunut kehittämään koululaitosta osallistavaan kasvatukseen ja inklusiiviseen suuntaan. Erityisopetuksen integroiminen yleisopetukseen on hallinnut sekä pedagogista että koulutuspoliittista keskustelua ja viime aikoina myös päätöksentekoa. Erityisopetuksen ja yleisopetuksen yhdistäminen vaatii koko kouluopetuksen rakenteellista ja pedagogista uudistumista.

Kouluissa tarvitaan valmiutta kohdata kognitiivisia konflikteja sekä tietynlaista pedagogista uskallusta lähteä tekemään asioita uudella tavalla. New, Mardell ja Robinson (2005) esittelevät pedagogiseen riskintoon rohkaisevaa opetussuunnitelmaa. He tarkoittavat sellaista osallistavaa pedagogiikkaa, jossa aikuiset ja lapset yhdessä tutkivat uusia aiheita ja uskaltavat lähtemään uusiin aluevaltauksiin esimerkiksi muokkaamalla oppimisympäristöä. Opettajatiimit voisivat yhdessä suunnitella opetusta, jakaa asiantuntijuutta, toteuttaa ja tukea erilaisten oppilaiden oppimista niin, että he voisivat opiskella omien edellytystensä mukaan muiden kanssa. Murrone (2001) mukaan inklusiossa kaikki oppilaat otetaan mukaan koulun kaikkiin toimintoihin. Kaikkien yhteisen koulun tavoittelu ei aina ole ollut suunnitelmallista, ilman suunnittelua ja resursseja toiminta jää ideologian tasolle. Inklusio ei voi olla myöskään säästötoimi. Kuulan (2000, 188) mukaan inklusio on nähtävissä erityiskasvatuksen positiivisena visiona, mutta myös realistisena ta-

voitteena. Inklusion onnistunut toteuttaminen vaatii eri hallintoalojen yhteistyötä, opetushallinnon lisäksi sosiaali- ja terveysalaa.

Vähemmistölasten yliedustus erityisopetuksessa

Suomalainen koulutuspolitiikka ja maahanmuuttopolitiikka tarjoavat periaatteessa yhtäläiset koulutusmahdollisuudet kaikille, mutta käytännön tasolla lähtökohta on vielä hyvin valtakulttuurinen ja toimenpiteet ovat liiaksi kuntien päätösvallasta kiinni. Lyhytnäköisestä koulutuspolitiikasta voi olla seurauksena se, että sekä valtaväestön heikompiosaiset että maahanmuuttajataustaiset heikompiosaiset oppilaat jäävät vaille perusopetuksen jälkeistä koulutuspaikkaa, työtä ja siten perustoimeentuloa.

Moniarvoisessa yhteiskunnassa ihmiset ovat erilaisia mutta yhtä arvokkaita. Ideaali ei toteudu käytännön elämässä, vaan käytännössä ihmiset ovat eriarvoisia, esimerkiksi monikulttuurisessa yhteiskunnassa maahanmuuttajat ovat valtahierarkiassa heikoilla suhteissa valtaväestöön. Monikulttuurinen kasvatusta voidaan saada aikaan muutosta. Pluralismin (moniarvoisuuden) tavoitteen saamiseksi tarvitaan joskus tukitoimia varsinkin heikommissa asemassa oleville, esimerkiksi positiivista erityiskohtelua ja / tai erityisopetusta.

Harry & Klingner (2006) olivat tutkimuksissaan havainneet vähemmistölasten suuren edustuksen erityisopetuksessa kaikkialla maailmassa. Monien maahanmuuttajalasten ja -nuorten kasvatus- ja koulustausta olivat olleet puutteelliset. Heidän piti ikään kuin aloittaa koulunsa alusta uudessa maassa. Monet oppilaat olisivat menestyneet paremmin, jos heillä olisi ollut paremmat koulutusmahdollisuudet ja tukempampi ympäristö. Keskeisin kysymys olikin, mitä osaa kulttuuriset ja etniset erot, sosioekonominen asema ja maahanmuuttajastatus esittivät oppilaiden koulukokemuksissa. Harryn (2006) mukaan meillä on taipumus nähdä asiat liian kapea-alaisesti. Kun saa kokemuksia toisenlaisista kulttuureista, huomaa, että samaankin asiaan voi olla eri näkökulma tai ratkaisu.. Kun sen oivaltaa, niin se auttaa ymmärtämään vähemmistöjen asemaa myös koulujärjestelmissä ympäri maailmaa. Siirto erityiskouluun voi johtua eri syistä, mutta erityisesti oppimisvaikeuksien diagnosointi on maahanmuuttajaoppilaiden kohdalla vaikeaa. Osa oppimisvaikeuksista voi johtua riittämättömästä koulu-

taustasta tai lähimenneisyyden traumaattisista kokemuksista, mutta on myös vaarana, että oppilaan puutteellinen kielitaito on syynä kouluvaikeuksiin tai heikko kielitaito sekoitetaan kielen oppimisen ongelmiin, jolloin oppilas siirretään erityiskouluun väärän diagnoosin (dysfasian) perusteella. (Perttula 2001, 12).

Maahanmuuttajaoppilaiden erityistarpeet

Aronowitzin (1991) näki, että yleisimmät psyykkiset ongelmat ilmenivät maahanmuuttajanuorten epäsosiaalisena käytöksenä ja käytöshäiriöinä. Maahanmuuttajanuorten psykologisen ja sosiokulttuurisen koulusopeutumisen merkinä on yleisemmin käytetty heidän koulumenestystään (esim. Kao & Tienda 1995; Portes & MacLeod 1996). Gil & Vega (1996) ovat todenneet syrjäntäkokemusten vaikuttaneen kielteisesti nuorten maahanmuuttajien itsetuntoon. Etninen samaistuminen vähentää psykologista stressiä (Zhou & Bankston 1994). Maahanmuuttajaoppilaiden koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet voivat johtua vähäisestä koulunkäyntitaustasta, hyvin erilaisesta kulttuuritaustasta, ohitetusta herkkyyksikaudesta tai oman identiteetin muutospainesta (Perttula 2005, 75–81).

Vaikka maahanmuuttajat ovat sosiaalisen ja kulttuurisen viitekehjyksiensä suhteen erittäin heterogeeninen joukko, silti on erotettavissa joitakin yhteisiä ongelma-alueita, jotka tavalla tai toisella koskettavat useita maahanmuuttajia jossain opintojen vaiheissa (Trux 2000, 261–316).

Lähes kaikki maahanmuuttajat tulevat maista, joiden koulujärjestelmä on hyvin autoritaarinen. Uudessa maassa koulunkäyntiin totuttelemisen vaatii aina aikaa. Parin vuoden ajan on normaalia, että erilaisia sopeutusvaikeuksia ilmenee. Lapsi voi oireilla somaattisesti ja valittaa erilaisia fyysisiä vaivoja esimerkiksi kouluterveydenhoitajalle. Aasialaisessa ja afrikkalaisessa kulttuurissa somaattisten kipujen kautta tuodaan tunteita esiin. Itsetunnon heikkous on tavalista, kun sopeutuminen ja oman paikkansa löytäminen on vielä kesken. (Pitkänen ym. 1998).

Erilaisten tukimuotojen rajaaminen pelkästään maahanmuuton alkuvaiheeseen ei kaikille maahanmuuttajille riitä, vaan tarvitaan pitkäaikaisempia suunnitelmia ja tukipalveluja kotoutumis-, koulutuspolun sekä myöhemmin työllistymisen onnistumiselle. Maahanmuuttajaoppilaiden erilainen etninen tausta koetaan usein oppimisvaikeuksia ja kouluon-

gelmiä tuottavaksi; ongelmat liitetään oppilaaseen, ei kouluun tai opetus- ja arviointimenetelmiin (Vidgren 2003, 45).

Clinen (1998) mukaan on jatkuvasti huomioitava eräitä keskeisiä seikkoja opetuksessa, kun kaksikielisten maahanmuuttajaoppilaiden koulutuksellisten erityistarpeiden huomiointi etenee prosessina. Näitä seikkoja ovat erityisesti opetuspaikan sopiva valinta, muut oppilaat, joiden kanssa maahanmuuttajalapsi työskentelee, lapsen oppimista ohjaavat henkilöt, opetusmahdollisuuksien hyväksikäyttö, se mitä opetetaan sekä käytettävät opetus- ja kommunikointimenetelmät. Cline korostaa seuraavia asioita opetuksessa: opetusryhmän koko, ryhmän muiden oppilaiden erityistarpeet, yhteistoiminnallinen työskentely luokassa sekä oppilaiden keskinäinen ryhmittely luokassa. Näiden seikkojen huomiointi auttaa kehittämään sellaista oppimisympäristöä kaksikielistä maahanmuuttajalasta varten, jossa arviointi ja opetusmenetelmät saadaan tehokkaalla tavalla sovitettua yhteen.

Maahanmuuttajaoppilas, jolla on kielellisten vaikeuksien lisäksi erityisopetuksen tarvetta, esimerkiksi laaja-alaista oppimisvaikeutta tai psyykkisistä tai fysiologisista syistä johtuvaa tuen tarvetta, tarvitsee erityisesti psykologisesti ja pedagogisesti turvallista ilmapiiriä. Hänen tulisi saada kokea olevansa hyväksytty, arvostettu ja tasavertainen ollessaan vuorovaikutuksessa opettajan ja toisten oppilaiden kanssa. Koulun tulisi omalta osin voida edesauttaa maahanmuuttajaoppilaan hyvinvointia ja samalla vahvistaa hänen itsetuntoaan, edesauttaa oppilaan selviytymistä ja vahvistaa niitä elämänhallintakeinoja, joita tarvitaan kotoutumisessa ja monikulttuurisen identiteetin rakentamisessa.

Kaksikielisyyden tukeminen

Uuteen kulttuuriin sopeuduttaessa kommunikointi ja uuden kielen oppiminen on avainasemassa. Valtakielistä tulee pakolaislapselle ajattelun ja oppimisen kieli, välinekieli, mutta yksilöllisistä eroista johtuen siihen voi kulua monta vuotta. Kahden ensimmäisen kouluvuoden aikana lapselle kehittyy pintasujuva kieli, joka nojautuu tilanneviiheisiin sosiaalisissa tilanteissa, mutta kielen hallinta on vielä puutteellista (Skutnabb-Kangas 1988.) Opettaja yliarvioi helposti puhumisen perusteella lapsen suomen kielen taidon. Yleensä kuluu noin 5–7 vuotta ennen kuin vähemmistö-

kielinen lapsi osaa valtakielen ikätasoaan vastaavasti. Vasta tällöin hän voi hallita kognitiivisesti vaativat, abstraktiset, analyttiset ja synteettiset päättelytaidot uudella kielellä. Lapsen oman äidinkielen hallinnalla, käsitteiden kehittyneisyydellä on siirtovaikutusta valtakielen oppimiseen. Sosiaalisesta, pintasujuvasta keskustelukielitaidosta käytetään lyhennettä BICS (Basic interpersonal communication skills), kun taas tiedollisesta, akateemisesta kielitaidosta käytetään lyhennettä CALP (Cognitive/ Academic Language Proficiency). (Baker & Jones 1998, 75).

Monissa kaksikielisyyttä koskevissa tutkimuksissa korostetaan, että vähemmistökielisten lasten opetuksessa tulisi määrätietoisesti pyrkiä kaksikielisyyden vahvistamiseen. Cumminsin ja Danesin (1990) mukaan vähemmistökieliset lapset hyötyvät äidinkielisestä opetuksesta siten, että lasten oma äidinkielen taito kehittyy ja lasten koulumenestys on jopa parempi kuin niiden vähemmistökielisten lasten, jotka ovat enemmistökielisessä opetuksessa. Vaikka kielikoulutus tukee kielenoppimista, koulutuksen kesto ei ole suorassa yhteydessä saavutettuun kielitaidon tasoon, vaan siihen vaikuttavat muun muassa koulutuksen intensiivisyys ja maahanmuuttajan lähtökohdat (Paananen 2005, 17). Onnistuneen suomalaisen yhteiskuntaan integroitumisen edellytyksenä pidetään myönteistä kaksikielistä identiteettiä, jonka kehittyminen on mahdollista, kun maahanmuuttaja haluaa oppia suomen kielen ja tutustua suomalaisiin, mutta säilyttää myös oman äidinkielen taitonsa ja kulttuuriset tapansa ja kontaktinsa. (Berry, 1997; Jasinskaja-Lahti, 2000). Mikäli kaksikielisen lapsen kouluoppiminen ei etene odotusten mukaisesti, tulisi oppimisen mahdollisia kieleen liittyviä esteitä selvittää riittävän varhain.

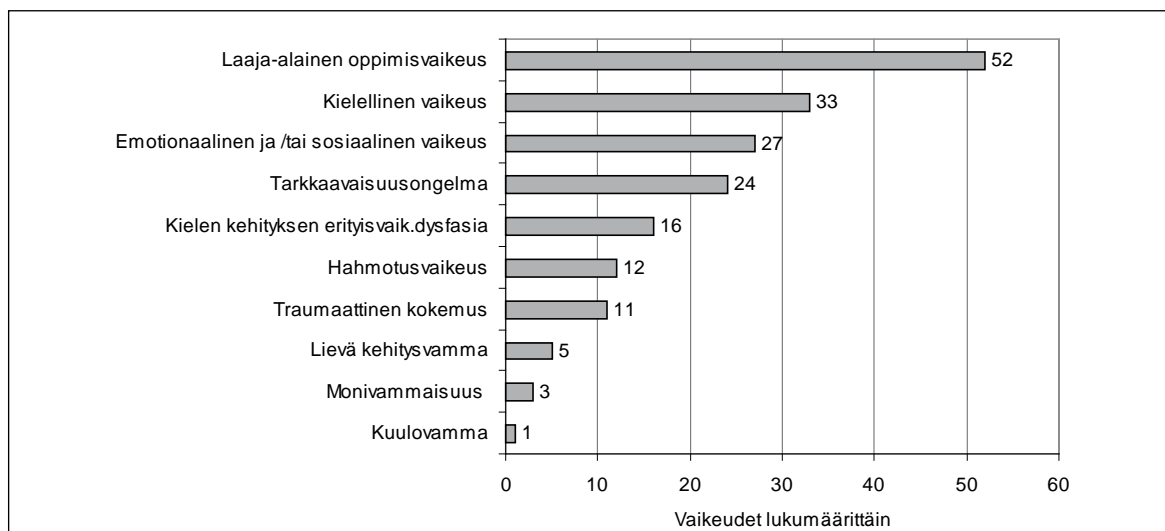
Erityisen tuen arviointi

Maahanmuuttajalapsen psykologisessa arvioinnissa on uskallettava kokeilla erilaisia työvälineitä. Arviointiin liittyvän ajattelun taustalla kulkee dynaamisen arvioinnin periaate, jonka tavoitteena on tarkastella lapsen kykyä oppia, löytää vahvuudet ja ne alueet, joissa erityisesti tarvitaan harjaantumista ja taitojen karttumista. Dynaamiset tutkimusmenetelmät toimivat testaustilanteessa oppimisen välineinä. Myös perinteisiä psykologisia tutkimusvälineitä, kuten Leiter (Leiter 1979), Raven (Raven 1947) ja Nepsy (Kork-

man ym.1997), voidaan käyttää dynaamisesti. Tällöin testipisteitä ei voi verrata normipisteisiin. Psykkisen hyvinvoinnin ja tunne-elämän kehityksen arvioinnissa käytettävät projektiiviset testit pohjautuvat paljolti länsimaisiin ja eurooppalaisiin persoonallisuusteorioihin esimerkiksi psykoanalyysiin ja psykodynaamiseen ajatteluun sekä empiristiseen tiedeideaaliin. (Ala-Harja ym. 1999.) Koulunkäynnissä korostuu uu-

den kielen osaaminen, joka maahanmuuttajaoppilaille on väistämättä vaikeaa. Tämän ei kuitenkaan tarvitse merkitä ajattelun tai oppimiskyvyn ongelmaa. Uuden kielen oppiminen on useamman vuoden kestävä prosessi. (Ala-Harja ym. 1999, 21).

Neljän erityiskoulun maahanmuuttajaoppilaiden erityistuen tarve jakaantui lausuntojen mukaan esitetyn kuvion mukaisesti:

Laaksosen (2007) mukaan yli puolella maahanmuuttajaoppilaista ilmeni laaja-alaista oppimisvaikeutta. Tämä näkyi siinä, että valtaosa erityiskouluissa opiskelevista maahanmuuttajaoppilasta suoritti yksilöllistettyä opetussuunnitelmaa. Maahanmuuttajaoppililla esiintyi kielellisiä vaikeuksia, emotionaalisia ja/tai sosiaalisia vaikeuksia sekä tarkkaavaisuusongelmia. Lähes kaikkien oppilaiden lausunnoissa psykologit olivat pohtineet maahanmuuttajaoppilaiden suomen kielen tasoa ja sen vaikutusta testitilanteessa. Testien monipuoliset sisällöt (myös ei-kielelliset tehtävät), henkilökohtainen tutustuminen oppilaaseen, joidenkin oppilaiden aikaisemmat lausunnot sekä keskustelut vanhempien ja kouluhenkilökunnan kanssa antoivat psykologeille ja muille erityisasiantuntijoille tärkeää taustatietoa oppilaan tutkimuksia varten. Joillakin oppililla oli tulkki mukana, jotkut vanhemmat eivät halunneet tulkkia ja osalla ei ollut tulkkia. Psykologien (Ala-Harja ym.1999) mukaan maahanmuuttajaoppilaiden kohdalla on erikoisen tärkeää selvittää eri tekijöiden vaikutus mahdollisiin koulunkäyntivaikeuksiin.

Maahanmuuttajaoppilaiden itsensä kokemat vaikeudet yleisopetuksessa

Ala- ja yläluokkien maahanmuuttajaoppilaiden mukaan keskeisimmät syyt erityisopetussiirtoon olivat vaikeudet suomen kielessä ja keskittymisvaikeudet.

Maahanmuuttajaoppilaat olivat sitä mieltä, että suomen kielen osaamattomuus vaikutti heidän keskittymiseensä luokkatilanteissa. Keskittymisvaikeuksia esiintyikin toiseksi eniten.. Alaluokilla esiintyi kolmanneksi eniten puhealueen vaikeuksia, kun taas yläluokilla vaikeudet näkyivät eri oppiaineissa. Tunnilta häiritsemistä esiintyi lähes yhtä paljon sekä ala- että yläluokilla.

Maahanmuuttajaoppilaille aiheuttavat vaikeuksia yleisopetuksessa: liian isot opetusryhmät, resurssien riittämättömyys tai niiden epätarkoituksenmukainen kohdentaminen, riittämätön tai satunnainen järjestelyin annettu suomi toisena kielenä -opetus ja joskus liian lyhyt opiskelu-aika valmistavassa opetuksessa. Lisäksi liian vähäinen yhteistyö opettajaryhmien välillä, esimerkiksi omankielisten opettajien kanssa, aiheuttaa maa-

Luokat 1–6, N=49	Opp.	%	Luokat 7–9, N=40	Opp.	%
1. Vaikeudet suomen kielessä	24	49,0	1. Vaikeudet suomen kielessä	21	52,5
2. Keskittymisvaikeudet	22	44,9	2. Keskittymisvaikeudet	16	40,0
3. Puhealueen vaikeudet	17	34,7	3. Vaikeudet muissa aineissa	10	25,0

hanmuuttajaoppilaille vaikeuksia selvitä yleisopetuksessa varsinkin, jos hänellä on kielen osaamattomuuden lisäksi oppimisvaikeuksia. Suomalaisissa kouluissa vaatimustaso on joskus liian korkea maahanmuuttajataustaisille ja heikoimmille oppilaille. Opetussuunnitelman tavoitteet ovat liian korkeat joillekin oppilaille ja valinnaismahdollisuus vähäistä. Eriyttämisen puute näkyy eri oppiaineiden opiskelussa.

Opetuksessa tulisi käyttää yksilöllisiä oppimissuunnitelmia, vaihtelevia oppimisympäristöjä ja yhteistoiminnallisia menetelmiä. On ollut vielä aika yleistä, että uusi maahanmuuttajaoppilas sijoitetaan vuotta alemmalle luokalle perusteena heikko kielitaito tai siirtymävaihe, jolloin valmistavan opetuksen pienryhmästä yleisopetuksen isoon ryhmään siirtyminen on koettu liian vaativaksi maahanmuuttajaoppilaille. (Koponen 2000, 31.).

Maahanmuuttajaoppilaiden tuomat haasteet

Maahanmuuttajaoppilaiden kokemat positiiviset asiat erityiskouluissa voisivat olla toteutettavissa myös yleisopetuksen kouluissa, mikäli kunnilla ja päättäjillä olisi tahtoa kohdentaa resursseja yleisopetukseen. Yleisopetuksen suuret opetusryhmät, joissakin tapauksissa resurssin puute, liian korkealle asetetut oppimistavoitteet ja yksipuoliset opetusmenetelmät, yhteistoiminnallisten menetelmien puute sekä koulu yhteisön joustamattomat käytännöt voivat olla esteenä maahanmuuttajaoppilain kokonaisvaltaiseen tukemiseen. Aina ei ole kysymys kuitenkaan pelkästään rahasta, vaan resurssien oikein kohdentamisesta ja rohkeudesta kehittää jotain uutta.

Kouluissa ja luokissa, joissa maahanmuuttajaoppilaiden määrä on suuri, ryhmäkokoja tulisi pienentää, tukiopetuksen määrää tulisi lisätä ja omankielistä tukiopetusta tulisi olla tarjolla. Erityisopetuksen siirtämisen sijasta tulee tarjota varhaista tehostettua tukea. Tehostetun tuen järjestelyt tulisi olla joustavia ja op-

pilalle tulisi tarjota tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta sekä oppilashuollon tukea. Oppilasta koskeva erityisopetuspäätös voitaisiin tehdä pääosin määräaikaaisesti ja siinä määriteltäisiin nykyistä tarkemmin opetuksen järjestämispaikka, opetukseen tarvittavat resurssit, riittävän pieni ryhmäkoko sekä tarvittaessa oppimäärän yksilöllistäminen. Jos erityisopetussiirtoa tehdään, ne tulisi tehdä riittävän ajoissa.

Kaikki opettajat tarvitsevat valmiuksia työskennellä monikulttuurisuuden osana. Tämä tuo tärkeän haasteen peruskoulutuksen lisäksi täydennyskoulutukselle. Opettajankoulutusten oppisisältöihin tulisi saada huomattavasti lisää sekä monikulttuurisuutta, kulttuurisensitiivisyyttä ja -kompetenssia tukevia että suomi toisena kieltä ja kaksikielisyyttä tukevia sisältöjä. Opettajankoulutuksessa opiskelijat tulisi perehdyttää opetuksen monipuoliseen eriyttämiseen ja erityiskasvatukseen. Erityis- ja monikulttuurisuuskasvatuksen teemojen tulee sisältyä kaikkien opettajien täydennyskoulutukseen. Erityiskasvatuksen tarve on opettajien mielestä lisääntynyt koko ajan ja he kaipaavat lisää psykologista ja erityispedagogista tietoa ja koulutusta voidakseen paremmin tunnistaa oppilaiden tilaa ja vastata heidän erilaisiin ongelmiinsa ja tarpeisiinsa (Kontoniemi 2003, 149).

Mitä heterogeenisempia opetusryhmät yleisopetuksessa ovat, sitä enemmän opettajat tarvitsevat toimintaansa erityisopettajien, omankielisten opettajien, muiden opettajien ja mahdollisesti avustajien tukea. Tämä voi tarkoittaa yhteissuunnittelun ja neuvottelujen lisäksi samanaikaisopetusta, tiimiopetusta, yhteistoiminnallista opetusta tai muita perinteistä opettaja-johtoista opetusmallia monipuolisia muotoja. (Juvonen 2002, 33.) Kaikille yhteisen koulun kehittäminen lähtee erilaisuuden arvostamisesta ja luontevista jokapäiväisistä ihmissuhteista. Tärkeää on ammatillisuus, pedagoginen ote, tasavertainen kohtaaminen ja yksilöllisyyden arvostaminen (Ikonen & Virtanen 2007, 16–17). Maahanmuutto tulee jatkumaan, mutta

tuleeko etninen erilaisuus arkipäiväistymään? Olisiko aika nähdä kaikki oppilaat erilaisina ja ainutkertaisina? Jokainen lapsi ja nuori tarvitsee positiivista erityiskohtelua, välittämistä ja kannustusta opiskelun eri vaiheissa. Afrikkalaisen bell hooksin sanoin: ”Koulu on paikka, jossa ajattelun ja tiedon avulla on mahdollisuus tulla enemmän omaksi itsekseen”.

Lähteet

- Ala-Harja, M. 1999. Maahanmuuttajalasten ja -nuorten psykologinen arviointi koulumaailmassa. Espoon, Helsingin ja Vantaan BACU-koulupsykologien työryhmä. Vantaan kaupunki.
- Baker, C. & Jones, S. P. 1998. *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Berry, J.W 1997. Immigration, acculturation and adaptation. *Applied Psychology: An International Review* 46:1.
- Cline, T. 1998. The Assessment of Special Educational Needs for Bilingual Children. *British Journal of Special Education* 25 (4), 159–163.
- Gil, A.G. & Vega, W.A. 1996. Two different worlds: Acculturation stress and adaptation among Cuban and Nicaraguan families. *Journal of Social and Personal Relationships* 13(3), 435–456.
- Harry, B. & Klingner, J. 2006. *Why are so many Minority Students in Special Education?: Understanding Race & Disability in Schools*. New York: Teachers College Press.
- Hooks, b.1994. *Teaching to transgress. Education as the practice of freedom*. New York: Routledge
- Ikonen, O. & Virtanen, P. 2007. *Eriäinen oppija-yhteiseen kouluun. Kokemuksia yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden kehittämisestä*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jasinskaja-Lahti, I., Liebkind, K.2000.Syrjintäkokeusten vaikutus maahanmuuttajanuoriin. Teoksessa K. Liebkind, (toim.) *Monikulttuurinen Suomi*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Juvonen J. 2002. *Kohtaamisia koulupolulla*. Keuruu: Otava.
- Kao, G. & Tienda, M. 1995. Optimism and achievement: The educational performance of immigrant youth. *Social Science Quarterly*, 76 (1), 1–19.
- Kontoniemi, M. 2003. ”Milloin sinä otat itseäsi niskasta kiinni?” Opettajien kokemuksia alisuoriutujista. Jyväskylän yliopisto. *Psychology and Social Research* 210.
- Koponen, H. 2000. Maahanmuuttajaopetukseen valmentavat sisällöt opettajankoulutuksessa. Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen ennakointihankkeen (OPEPRO) selvitys 8. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Korkman, M., Kirk, U. & Kemp, S. L. 1997. *Nep-sy, Lasten neuropsykologinen tutkimus*. Käsikirja I. Testin esitys- ja pisteytysohjeet. Helsinki: Psykologien kustannus Oy.
- Kuula, R. 2000. Syrjäytymisvaarassa oleva nuori koulun paineessa. *Koulu ja nuorten syrjäytyminen*. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 61.
- Laksonen, A. 2007. Maahanmuuttajaoppilaat erityiskouluissa. *Turun yliopiston julkaisuja*, C: 262.
- Leiter, R. G. 1979. *Instruction manual for the leiter international performance scale*. Wood Dale, Ill: Stoelting C.o.
- Murto, P. 2001. *Vammaisuuden raameista osallisuuden kokemiseen*. Teoksessa: P. Murto, A. Naukkarinen & T. Saloviita (toim.) *Inklusion haaste koululle*. Jyväskylä: PS- kustannus.
- New, R. S., Mardell, B. & Robinson, D. 2005. Early childhood education as risky business: going beyond what’s ‘safe’ to discovering what’s possible. *Early Childhood Research and Practice*, 7 (2)
- Paananen, S. 2005. *Maahanmuuttajan elämää Suomessa*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Perttula, M-L. 2001. *Maahanmuuttajaoppilaat helsinkiläisen peruskoulun 7.-9. luokilla*.
- Kartoitus selviytymisestä ja syrjäytymisestä. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisuja B20: 2001.
- Pitkänen, P. (toim.) 1998. *Monikulttuurinen koulu. Kulttuurien kohtaaminen opetustyössä*. Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja. Sarja B: oppimateriaali, n:o 19.
- Portes, A. & MacLeod, D. 1996. Educational progress of children immigrants: The roles of class, ethnicity and school context. *Sociology of Education* 69 (October), 255–276.
- Raven, J. C. 1947. *Coloured progressive matrices*. Oxford Psychologists Press Ltd.
- Skuttnabb-Kangas, T. 1988. *Vähemmistö, kieli ja rasismi*. Helsinki: Gaudeamus.
- Talib, M-T. 2002. *Monikulttuurinen koulu.Haaste ja mahdollisuus*. Helsinki: Kirjapaja.

Trux, M-L. 2000. Monimuotoinen työyhteisö. Teoksessa M-L Trux (toim.) Aukeavat ovet- Kulttuurin moninaisuus Suomen elinkeinoelämässä. Helsinki: WSOY, 261–316.

Vidgren, R. 2003. Maahanmuuttajataustaisten ja monikielisistä perheistä tulevien oppilaiden siirtäminen yleisopetuksesta erityisopetukseen. Erityispedagogiikan proseminarityö. Helsingin yliopisto.

MEV-seminaari 19.11.2008

Muuttoliikkeen ja etnisyytutkimuksen (MEV) -seminaari pidettiin 19.11.2008 Siirtolaisuusinstituutissa. Teemana oli "Kielestä kiinni? Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat suomalaisten työmarkkinoiden kynnyksellä" ja tarkastelussa oli Specima-projekin tulokset ja toimenpide-ehdotukset sekä ohjauksen ja oppimisen lähtökohdat. Puhujina olivat projektipäällikkö Hannu-Pekka Huttunen, Turun työvoimatoimisto (kuvassa oik.) ja YTM, aikuiskouluttaja, projektisuunnittelija Sari Vanhainen (keskellä), Turun ammattikorkeakoulu. Kommenttipuheenvuoron esitti Yaroslav Nedzelsky (vas.). Hän on ollut opiskelijana mukana Specima-hankkeessa. Kuva: Krister Björklund.

Muuttoliiketutkimus Suomessa ja Ruotsissa

Muuttoliiketutkimus Suomessa ja Ruotsissa -tutkijatapaaminen järjestettiin Espoon Hanasaareissa 21.–22.11.2008. Mukana olivat kuvassa vasemmalta Kerstin von Brömssen, Göteborgin yliopisto, Khalid Khayati, Länköpingin yliopisto, Charlotta Hedberg, Tukholman yliopisto, Elli Heikkilä, Siirtolaisuusinstituutti ja tapaamisen puheenjohtaja, Maren Bak, Göteborgin yliopisto, Camilla Nordberg, Helsingin yliopisto, Catharina Lojander-Visapää, Helsingin yliopisto ja Östen Wahlbeck, Åbo Akademi. Kuva: Tina Rähä.

Suomi ja Ruotsi globalisaation aikakaudella

Elli Heikkilä

Vuoden 1809 valtionjaon 200-vuotismuiston myötä on Hanasaaren – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus ja sen pääelin Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto laittanut alulle kahdenvälisen projektin, 1809 – Uusi Suomi, uusi Ruotsi. Tähän liittyen Hanasaari järjesti yhteistyössä Institutet för framtidsstudierin (Tulevaisuustutkimuksen laitos) sekä muun muassa Siirtolaisuusinstituutin kanssa Ihmisten liikkuvuus: Suomi ja Ruotsi globaalissa muuttoliikkeessä -seminaarin ja tutkijatapaamisen 21.–22.11.2008 Espoon Hanasaareissa.

Maailmanlaajuinen muuttoliike lisääntyy jatkuvasti ja trendi viimeisellä vuosikymmenellä antaa merkkejä siitä, että ihmisten liikkuvuus valtionrajojen yli on keskeinen tulevaisuuskysymys. Tämän hetken tietojen valossa kysymme, millaisia mahdollisuuksia ja haasteita ihmisten liikkuvuus sisältää. Seminaarissa esiteltiin kaksi ajankohtaista raporttia. Den stora utmaningen: Internationell migration i en globaliserad värld -raportti on vastikään luovutettu Ruotsin Globaliseringsrådetille. Siirtolaisuusinstituutti on hiljattain julkaissut tutkimuksen Väestön ja työvoiman kansainvälistyminen nyt ja tulevaisuudessa. Viimeksi mainittu raportti löytyy instituutin kotisivuilta: http://www.migrationinstitute.fi/pdf/Siirtolaisuustutkimuksia_A30_ESR.pdf

Tutkimusjohtaja Bo Malmberg ja fil.tri Charlotta Hedberg toivat Ruotsin raportissa esille, että kansainvälinen muuttoliike kasvaa ja sen monimuotoisuus lisääntyy. Tämä johtuu siitä, että kansainvälisessä muutossa on tullut mukaan lisää maita ja muuton syyt ovat vaihtelevat. Ruotsi on saanut maahanmuuttajia etenkin Irakista, Puolasta, Tanskasta, Somaliasta, Saksasta, Thaimaasta, Suomesta, Kiinasta ja Norjasta vuonna 2007. Muuttajista usea on ollut korkeasti koulutettu. Kiinalaisista, jotka muuttivat Ruotsiin vuosina 2001–2004, noin 80 prosenttia oli korkeasti koulutettuja. Saksasta tulleissa heidän osuutensa oli myös huomattava eli runsas 70 prosenttia. Suomesta Ruot-

siin muuttaneista vastaavana ajanjaksona korkeasti koulutettuja oli yli 55 prosenttia. Joillakin maahanmuuttajaryhmillä on korostunut perusasteen koulutusta, kuten somaleilla (yli 60 prosenttia) ja thaimalaisilla (noin 55 prosenttia), jotka muuttivat Ruotsiin vuosina 2001–2004.

Seminaarin yhteydessä oli myös paneelikeskustelu Globaalin muuttoliikkeen kansalliset haasteet ja mahdollisuudet -teemasta. Paneelin vetäjänä oli johtaja Joakim Palme, Institutet för framtidsstudier. Vastaava ekonomi Simo Pinomaa, Elinkeinoelämän keskusliitto, toi esiin, että teollisuudessa on vain 1,5 prosenttia, rakentamisessa 2,7 prosenttia ja palveluissa 1,5 prosenttia maahanmuuttajia koko työvoimasta. Hänen mukaansa tarvitaan sillanrakentajia, että osuudet eri aloilla kasvaisivat. Johtaja Ahmed Akar, Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa, kertoi, että Helsingissä maahanmuuttajien osuus väestöstä on 10 prosenttia, mutta vain 3 prosenttia alueen työvoimasta. Hänen mielestään kotouttamislaki ei ole toiminut suomen kielen osalta. Lisäksi maahanmuuttajien työllistäminen on ollut kolmannen sektorin varassa, jolloin valtio ja kunnat ovat hänen mukaansa työllistäneet heikosti.

Kansanedustaja Heidi Hautala, Vihreät, totesi, että väestöllinen kehitys Suomessa on heikko ja tähän tulisi reagoida nyt ja jo nyt on liian myöhäistä. Pakolais- ja maahanmuuttotyön päällikkö Leena-Kaisa Åberg, Punainen risti, puhui maahanmuuttajien haavoittuvuudesta ja kertoi, että paljon ihmisiä elää maan alla piilossa. Näiden ihmisten joukossa on epävarmuutta ja määrät ovat varsin suuria. Perheet elävät puolilailisuuden tilassa, jolloin lapset voivat käydä koulua. Hän kysyikin, että voiko valtio toteuttaa toista osaa ja jättää toisen osan tunnustamatta? Lopuksi tuottaja Ozan Sunar, Ruotsi, totesi, että koko Eurooppa haluaa ja tarvitsee maahanmuuttajia. Tähän vaikuttaa luonnollisesti se, että Eurooppa ikääntyy ja myös monet muut Euroopan ulkopuoliset valtiot, kuten USA, Kanada ja Japani.

Siirtolaisuusmuseon kuulumisia

Siirtolaisia Aasian laidalta

Suomen Siirtolaisuusmuseossa järjestettiin Armenia – Aasian laidalla -tapahtuma 29.11. Iltapäivä oli jatkoa Siirtolaisuusmuseon sarjalle, jossa perehdytään vähemmän tunnettuihin, ”eksoottisiin”, maihin, joista meille on tullut maahanmuuttajia. Tilaisuuden pääosassa olivat Armeniasta Seinäjoen seudulle muuttaneet perheet.

Kerroin aluksi taustaksi perusasioita Armeniasta ja sen historiasta. Armenian tasavalta sijaitsee Kaukasiasassa, Mustanmeren ja Kaspianmeren välimaastossa. Armenia on ollut osa Venäjän keisarikuntaa ja lyhyen itsenäisyysajan jälkeen vuodesta 1922 Armenian sosialistinen neuvostotasavalta. Maa itsenäistyi vuonna 1991. Taistelut alueella ovat jatkuneet sen jälkeenkin.

Vardanjanin perhe kertoi kotimaastaan

Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomen on muuttanut satakunta armenialaista.

Vardanjanin perhe tuli Seinäjoelle ja osa perheestä edelleen Vaasaan. Haastattelin tilaisuudessamme sisaruksia Susanna ja Samvel Vardanjanian Armenian ar-

Armenialaisia maahanmuuttajia oik. Lucine ja Sergei, tytär Gohar, Samvel ja Susanna sekä Vardanjanien nuorisoa.

kioloista, juhlaperinteestä, ruokakulttuurista ja muusta perinteestä. Uudenvuodenpäivä on vuoden kohokohta, jolloin mm. jaetaan lahjat. Tammikuun alussa vietettävä joulu on vähäisempi juhla. Perheen kesken vietetään kaikkia perheenjäsenten syntymäpäiviä, pyöreitä vuosia juhlistaan suuremmalla porukalla.

Samvel Vardanjan on avioitunut ilmajokelaisen Annen kanssa. Perhe on asunut Armeniassa kuusi vuotta ja palannut sen jälkeen takaisin Suomeen.

Samvelin ja Susannan veli Sergei Vardanjan on asunut Seinäjoella jo 17 vuotta. Hänen puolisonsa Lucine tuli Armeniasta kymmenen vuotta sitten. Sergei kertoi oman tarinansa ja sanoi sopeutuneensa hyvin Etelä-Pohjanmaalle. Armeniaan jääneet sukulaiset ja ystävät tosin vievät ajatuksia yhä kotimaahan.

Sopeutumista ja kulttuurieroja

Ilmajoelle Puolan kautta kolme vuotta sitten muuttanut armenialainen Alina Markarian kertoi maansa historiasta ja omista kokemuksistaan Suomen tultuaan. Hänellä on vain hyvää sanottavaa ilmajokelaisesta työpaikastaan, jossa häneen on suhtauduttu hienosti ja kannustavasti. Hän on toiminut myös tulkkina puolalaisten metallityöläisten ja ilmajokelaisen työnantajan välillä.

Kaikki armenialaiset ilmoittivat suomen kielen olevan vaikein asia täällä. Vaikeuteen tekee lisänsä myös eteläpohjalainen murre, joka ei vastaakaan sitä puhekieltä, jota maahanmuuttajien kielikursseilla opetetaan. Suurimmaksi kulttuurieroksi ja ongelmaksi kaikki haastatellut nimesivät suomalaisten jäykkyyden ja vähäpuheisuuden. Armeniassa vietetään paljon aikaa sukulaisten ja naapureiden kanssa, mikä tavan he soisivat suomalaistenkin omaksuvan.

Armenian matkailua

Lauantai-iltapäivän päätteeksi esitettiin matkailullinen video Armeniasta. Siinä nähtiin todella vanhoja kulttuurirakennuksia, mm. seitsemän vuosisataa van-

hoja kirkkoja. Videolla esiteltiin myös Armenian kauniita vuoristoisia maisemia. Sergei ja Samvel näyttivät persoonallisia Armenian matkamuistoja, joista mielenkiintoisimpia olivat lasiset kirkot, krusifiksit ja miekat – kaikki täynnä Ararat-konjakkia.

Immigrants from the Border of Asia

The Finnish Emigrant Museum arranged an event about Armenia on the 29th November. The event was one from the series about the less known, “exotic”, countries, where we have immigrants from.

I was telling first some information about the history of Armenia. The Republic of Armenia is situated in Caucasus, between the Black Sea and The Caspian Sea. Armenia was a Socialist Republic of the Soviet Union in 1922–1991. The country became independent in 1991.

We had some Armenian families as guests at the event. The Vardanjan family, Samvel, his sister Su-

sanna and their brother Sergei were telling about the culture of their native country and about the annual feasts they use to celebrate.

Samvel Vardanjan is married to a Finnish girl, Anne from Ilmajoki. They had stayed in Armenia for seven years of their marriage.

Alina Markarian is an Armenian who has lived in Poland before immigrating to Ilmajoki Finland for three years ago. She told us about her country and her life in Finland. All our guests told about the difficulties to learn the Finnish language.

A tourist video about Armenia was shown in the end of the event. There are number of ancient churches and other old buildings in Armenia. The landscape is beautifully full of mountains. Sergei showed us some interesting souvenirs from Armenia, churches, a crucifix and a sword made of glass – all filled with Ararat cognac.

Tellervo Lahti

Vierailijoita Instituutissa

Maantieteilijä Martin Geiger (oik.), Osnabrückin yliopisto, The Institute for Migration Research and Intercultural Studies (IMIS), Saksa, vieraili Siirtolaisuusinstituutissa 24.9.2008. Hän tutustui instituutin tutkimustoimintaan ja keskusteli yhteistyömahdollisuuksista Elli Heikkilän (vas.) kanssa. Kuva: Jouni Korkiasaari.

Projektipäällikkö Petra Granholm (oik.), Ahvenanmaan rauhaninstituutti, vieraili Siirtolaisuusinstituutissa 5.11.2008. Hän oli kiinnostunut maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvistä projekteista, joita instituutti on ollut toteuttamassa, Tutkimusjohtaja Elli Heikkilä vasemmalla. Kuva: Richard Webster.

Suomalaisten jalanjäljillä Alaskassa

Olavi Koivukangas

Suomen Siirtolaisuusmuseon Tukiyhdistyksen nimissä on tehty matkoja suomalaisten jalanjäljille Argentiinaan, Paraguayhin ja Brasiliaan keväällä 2006 ja Siperiaan kesällä 2006. Jälkimmäiselle matkalle osallistui 21 henkilöä. Kesällä 2007 tehtiin matka Värlmannin suomalaismetsiin. Matkojen tarkoituksena on ollut saada tietoja varhaisesta suomalaisesta siirtolaisuudesta ja löytää esineistöä ja jopa vanhoja sopivia rakennuksia siirrettäväksi Seinäjoen Kalajärven rannalle, jonne on jo noussut ensimmäinen ulkomuseorakennus, Matti Hakalan Amerikantalo.

Pääkaupunki Juneau

Matka suuntautuu ensin Kanadan pääkaupunkiin Juneau'oon, jossa vastassa oli Dick Kent sukututki-

Alaskaan 9.-26.9.2008 tehdylle matkalle osallistuivat vas. dipl.ins. Caj Frostell Montreal Kanada (liittyi ryhmään Seattlessa), ekonomi Kaarlo Vilanti Helsinki, johtaja Eva Meyer Ålands Emigrantinstitut Maarianhamina, rouva Pirjoliisa Hemiö Seinäjoki, maanviljelysneuvos Antti Kiviniemi Jalasjärvi, valtiopäiväneuvos Markus Aaltonen Seinäjoki ja johtaja Olavi Koivukangas Siirtolaisuusinstituutti Turku kuvattuna Sitkan luterilaisen kirkon kerhuhuoneessa.

ja ja eläkkeellä oleva everstiluutnantti. Hän oli järjestänyt hyvän ohjelman sotilaallisella täsmällisyydellä. Luonnonnähtävyyksistä mainittakoon aivan kaupungin laitaan ulottuva jäätikkö. Kaupunginmuseossa löytyi suomalaiselle kuulunutta esineistöä, kuten v. 1890 raamattu, jonka oli lahjoittanut Marie Darlinin perhe. Löytyi myös Douglas Islandista Johnie Niemen perheeltä saatu lauluvihko 1920-luvulta. Siinä oli seuraava laulu:

Muistoja Alaskasta

"Kerran kuin aika ol' keväinen Iikat me istuimme tuumien että jos nyt teemme me reissun Alaskaan ja aloitamme siellä kullan huuhtontaan.

Niinhän meillä oli meininki että myöskin tulla rikkaaksi rakennamme silloin suuren palatin ja siellä meillä oisi elo haaremin.

Viisi meit ol' lukua Länttä-Matti, Kauppi-Heikki, Noorbacka ja myös Jäkki Paulsonni sekä minä Rannan-Aapeli. Hyvästi nyt laulaen lähdimme Satamasta Seattlen, rikkaina kuin palaamme silloin heilat kihlaamme."

Fairbanks oli miesten matkan määrä. Runon lopussa todetaan, että puolen vuoden työskentelyn jälkeen huvittelimme "Flooradoora" tanssisalissa. "Puolen vuoden tienestistä senttiä ei jäljellä."

Alaska State Museumista on hyvä Venäjän vallan aikaa käsittelevä näyttely, josta löytyi kaksi Alaskassa 1840-luvulla olleelle suomalaiselle Johan Batramille kuulunutta esinettä.

Kävimme myös mormonien sukututkimuskeskuksessa ja tapasimme sillä vapaaehtoisen työntekijän Catherine Dynin (Tyni), joka on suomalaista syntyperää. Kävimme myös Treadwellin kaivoksen rannoilla. Treadwellissä on ollut paljon suomalaisia ennen kuin kaivos tuhoutui v. 1917.

Suomalaisten pesäpaikka Sitka

Alaska kuului Venäjälle vuoteen 1867 saakka ja ensimmäiset suomalaiset menivät Alaskaan jo 1790-luvulla. Kaksi kertaa suomalainen mies on noussut Alaskan kuvernööriksi. Tunnettu Alaskassa 1840-luvulla asunut suomalainen oli Suomen ”koululaitoksen isä” Uno Cygnaeus.

Sitkan lentokentällä meitä oli vastassa yhteyshenkilömme Harvey Brandt. Hän oli pukeutunut venäläisen kapteenin uniformuun. Hänen ystävänsä oli merimiesasussa, ja molempien vaimot olivat 1800-luvun naisten puvuissa.

Sitkassa toimii edelleen luterilainen seurakunta, ja aluksi tutustuimme kirkkoon ja vanhaan luterilaiseen hautausmaahan. Kun vierailumme sattui viikonlopuksi osallistuimme sunnuntaina jumalanpalvelukseen. Sitkassa on jäljellä vielä vanhoja rakennuksia, kuten vanha piispantalo. Historiallisessa Museossa johtaja Robert Medinger esitteli Sitkan historiaa ja lahjoitti videon, joka käsittelee eurooppalaisten ja alkuasukkaiden kohtaamista. Tapasimme myös tutkija ja kirjailija Vivian Faith Prescott’n, joka sanoi, että hänen isänsä voisi kertoa tarinoita Alaskan suomalaisista. Sitkan puhelinluettelosta löytyi useita suomalaisnimiä, mm. Kainulainen ja Nikkola. Tapasimme-

kin Gary Nikkolan, joka kertoi, että esi-isä Antti AlaNikkola oli lähtenyt Ilmajoelta Amerikkaan v. 1889.

Sitkan merkittävistä museoista mainittakoon Sheldon Jackson Museum, joka on erikoistunut alkuperäisväestön kulttuuriin. Sinne luovutimme Maria Enckellin sukulaisen Alaskasta Suomeen 1800-luvulla tuoman rauhanpiipun.

Tärkein keskus Anchorage

Sitkasta matka jatkui Alaskan suurimpaan kaupunkiin Anchorageen. Yhteyshenkilömme siellä oli Suomen kunniakonsuli Wayne Stolt, suomalaista syntyperää ja konsuli toisessa sukupolvessa. Olimme sikäläisen Suomalaisen Klubin illanvietossa, ja tapasimme tämän päivän siirtolaisia. Pidin esitelmän matkamme tarkoituksesta ja kerroin sekä Siirtolaisuusinstituutista että Seinäjoen Siirtolaisuusmuseosta.

Tutustuimme Anchoragen Mueon yhteydessä olevaan arkistoon oppaanamme Russell Seppi. Arkistosta löytyi Anchoragen Suomalaisen Klubin pöytäkirjat ja muita papereita vuodesta 1919. Mielenkiintoinen löytö oli Anchoragen S.S. osaston nyrkkilehti ”Moukari”, joka alkoi ilmestyä maaliskuussa 1919. Kopioin tämän vihon Siirtolaisuusinstituutin arkistoon.

Anchoragesta teimme automatka Kenain niemimaalle oppaana taiteilija Helen Simeonoff, joka on vanhojen suomalaisten ja alkuasukkaiden jälkeläinen. Tutustuimme vanhaan Ninilchikin venäläisasutukseen ja hautausmaahan, josta löytyi useita skandinaavisia nimiä, mutta ei selvästi suomalaisia. Matkalla näimme isoa hirviä sekä karhun, joka oli kalasta-

massa joen rannalla ja meni tien yli iso lohi suussaan. Lienee harvinaista, että näimme karhun, sillä eräs suomalainen sanoi asuneensa 40 vuotta Alaskassa ja nähneensä karhun vain kahdesti.

Kodiak ja Afognak-saaren Suomalaisasutus

Matkan mielenkiintoisin kohde oli Kodiakin saari ja sieltä pienemmälle Afognakin saarelle tehty venematka. Oppaana on kalastaja Gary Knagin, Helen Simeonoffin serkku. Hän oli lapsena asunut maanjäristyksen takia v. 1964 hylätyssä suomalaiskeskuksessa, ja tarkoituksena oli katsoa, löytyisikö sieltä suomalaiselle Knagin-suvulle kuulunutta rakennusta mahdollisesti siirrettäväksi Siirtolaisuusmuseoon Seinäjoelle. Jo venematka saarelle oli elämys, kun suuret valaat nousivat pintaan aivan veneen vieressä.

Koskien suomalaisten rakennuksia Gary Knaginin isän ja äidin sekä isovanhempien talot lähellä koulua olivat jo luhistuneet täysin. Lähellä kirkkoa löysimme vanhan suomalaistyyllisen hirsirakennuksen jossa katto oli jo rikki, mutta seinät olivat pystyssä. Emme arvanneet sitä suomalaisten rakennukseksi, vaikka kuvia otimmekin. Seuraavana päivänä Kodiakissa käydesäämme Alutiiq Museumissa saimme tietää, että talossa oli asunut Gary Knaginin isoisän sisko Tatiana Chichenoff. Nurkkien rakennustavasta päätellen talon olivat tehneet suomalaiset kirvesmiehet.

Todettakoon, että Knagin suku oli luullut olevansa venäläisten (maaojien) jälkeläisiä, kunnes Maria Enckell osoitti, että suku oli Suomesta. Esi-isä oli tullut Saksasta 1700-luvulla rakentamaan Viaporin lin-

noitusta Helsinkiin. Alaskaan 1800-luvun alkupuolella mennyt esi-isä oli Jakob Johan Knagg, joka oli syntynyt Fagervikissä Inkoossa v. 1796. Hän kuoli v. 1851 Ninilchickissä Kenaissa, ja tämän jälkeen perhe siirrettiin Afognakiin. Joten hänen jälkeläisiään on ollut tällä saarella 1850-luvulta lähtien.

Saarella käyntimme jälkeisenä päivänä Denis Knagin, oppaamme Garyn isä, kertoi, että Afognakin saarella oli 3 mailin matkalla kymmeniä taloja ja väkiluku oli parhaimmillaan 250–300 henkeä. Raitin toisessa päässä asui alkuperäisväestöä ja toisessa eurooppalaisia, lähinnä venäläisiä, ja keskellä oli kirkko. Kirkko oli palanut joitakin aikoja sitten. Afognakin suomalaisasutuksesta löysin vanhan tukkimiesten pitkävartisen työkalun, puusakset, pee-vee paikallisella kielellä (kuva alla). Seinäjoen Siirtolaisuusmuseo tulee saamaan ensimmäisen esineensä Alaskasta.

Seuraavaksi täytyy selvittää olisiko vanha Knagin log-house saatavilla Suomeen kuljetettavaksi. Ja mikäli nykyinen omistaja, joka on samaa Knagin-sukua, on halukas antamaan rakennuksen, sen purku ja kuljettaminen suomeen vaatii melkoisia kustannuksia. Mutta varmaa on, että muutaman vuoden kuluttua rakennuksesta ei ole jäljellä muuta kuin kasa hirsä.

Fairbanks

Matkan viimeinen kohde oli Alaskan vanhoilla kultakentillä sijaitseva Fairbanks. Yhteyshenkilömme

täällä oli Richard Farris, tunnetun suomalaissyntyisen poliitikon Niilo Koposen läheinen ystävä. Niilo Koponen on tullut Alaskaan muualta Yhdysvalloista saatuaan homesteadin vaimonsa kanssa v. 1952. Koponen on ollut opettaja

(Ph.D.) ja myös poliitikko, joka on valittu Alaskan edustajainhuoneeseen viisi kertaa. Hän on 80-vuoden ikäinen ja sairastaa Alzheimerin tautia, joten emme voineet haastatella häntä. Mutta vaimo, tytär ja poika kertoivat perheen asioista ja sain Siirtolaisuusinstituutin arkistoon hyvää sukuun ja Niilo Koposeen liittyvää aineistoa.

Firbanksissa tapasin myös v. 1995 Duluthissa näkämäni tutkijan Faith Fjeldin, The Saami Baiki Office, ja hän tekee tutkimusta ja näyttelyä Alaskaan v. 1898 tuoduista saamelaisista ja poroista. Faith lupasi kirjoittaa artikkelin aiheesta Siirtolaisuus-lehteen vuoden loppuun mennessä. Faith on itse saamelaisen ja norjalaisen jälkeläinen. Fjeldin näyttely saamelaisista Alaskassa tulee ensi keväänä Kautokeinin saamelaismuseoon. Ehdotin, että näyttely voisi olla esillä myös Siirtolaisuusmuseossa Seinäjoella ja Siirtolaisuusinstituutissa Turussa, ja ehkä myös Emigrantinstitutetissa Ahvenanmaalla.

Fairbanksissa tutustuimme Alaskan historiasta kertovaan Museum of the Northiin sekä Elmer E. Rasmuson Libraryyn, jonka arkistosta sain paljon Alaskan Venäjän vallan aikaan liittyvää aineistoa.

Seattle

Paluumatkalla pysähdyimme Seattleen, jossa vanhat ystäväni Norman Westerberg ja Syrene Forsman olivat meitä kentällä vastassa. Lounaan jälkeen tutustuimme Nordic Heritage Museumiin ja erityisesti sen suomalaisia käsittelevään osaan. Museo on toiminut lähes 30 vuotta vuokratiloissa, mutta suunnittelee nyt

uudisrakennuksen tekoa. Tontti on jo hankittu, ja rakennuksen kustannusarvio on 65 miljoonaa dollaria, mistä 20 miljoonaa on saatu jo lahjoituksina.

Lopuksi

Matka Alaskaan oli hyvin mielenkiintoinen ja onnistunut. Siellä arvostettiin suuresti vierailuamme, olihan seitsemän hengen ryhmä merkittävä delegaatio yksittäiseen tutkijaan verrattuna. Matkan tarkoituksena oli perehtyä erityisesti Venäjän vallan aikaiseen suomalaisasutukseen. Pääkohde oli Afognakin saaren vanha suomalaisasutus. Löysimme jopa pystyssä olevan suomalaisen hirsitalon. Aika näyttää saadaanko tämä, tai ehkä joko muu rakennus Alaskasta, joskus Amerikan raitille Siirtolaisuusmuseoon Seinäjoelle.

Vuonna 2009 suunnitellaan uutta ryhmämatkaa Ruotsin suomalaismetsiin ja myös Siperiaan. Matti Unkurin talo on siellä odottamassa mahdollista kuljetusta Suomeen, mikäli luvat saadaan. Näistä matkoista kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Siirtolaisuusmuseon Tukiyhdistykseen Seinäjoelle. Maaliskuussa 2009 on Brasiliassa Penedon suomalaiskeskuksen 80-vuotisjuhlat. Suomalaisten jalanjäljet eripuolilla maailmaa kiinnostavat tämän päivän suomalaisia. Siirtolaisuusinstituutilla ja Suomen Siirtolaisuusmuseolla on paljon haasteita edessään.

Markus Aaltonen ja lohi.

Yhteyshenkilömme Sitkassa, Harvey Brandt, oli pukeutunut Venäjän ajan kapteenin sotilaspukuun. Hän on kuvassa keskellä vaimonsa ja saman aikakauden asussa olevan ystäväpariskunnan kanssa. Oik. Sitkan Luterilaisen seurakunnan pappi.

Tracing the footsteps of Finns in Alaska

The Finnish Emigrant Museum has arranged travels following the footsteps of Finns to Argentina, Paraguay, Brazil, Siberia and the Finnforests of Sweden. The main purposes of such travels are to gather information on early Finnish settlement, find artefacts and even buildings which could be moved to the Emigrant museum in Seinäjoki.

In September 2008 the director of the Institute of Migration, Olavi Koivukangas took a group of six enthusiasts to a trip to Alaska. We started in the capital Juneau and visited museums, the Mormon Family History Center and the Treadwell mine where many Finns worked until the mine collapsed in 1917. In Sitka, where Finns once were numerous, we also had an interesting program. We took part in the Lutheran church service, visited historical sites, museums and met with the writer Vivian Faith Prescott and Finnish descendant Gary Nikkola.

From Sitka we continued to Anchorage. Finnish descendant and honorary consul Wayne Stolt was our contact there. I gave a speech at the local Finnish club. At the Anchorage museum Russel Seppi showed us around and we found interesting documents relating to Finnish immigration. When visiting the Kenai Peninsula we got to see some Alaskan wildlife.

The most interesting part of our journey was visiting Kodiak and Afognak islands. Gary Knag, a fisherman with Finnish roots, was our guide. We looked

for remnants of the old Finnish settlement, a building which could be transported to the Emigrant Museum in Seinäjoki. We found an old Finnish style log house which had belonged to the Knag family. This would be a suitable building for the museum if the practical arrangements can be made. In the old Finnish settlement in Afognak I found an old log handle, a so-called PeeVee, to be added to the museum's collections.

Fairbanks on the old gold fields of Alaska was our final destination. There we met with Richard Farris, a close friend of the Finnish born well known politician Niilo Koponen. Koponen has worked as a teacher and was elected to the Alaskan House of Representatives five times. He was too ill to be interviewed, but his family provided us with valuable information. We also met with researcher Faith Fjeld at the Saami Baiki Office, visited Museum of the North and Elmer E. Rasmuson library.

On our way home we made a stop in Seattle, met with my old friends Norman Westerberg and Syrene Forsman and visited the Nordic Heritage Museum.

In 2009 we again plan a trip to the Finnforests of Sweden and to Siberia, where the Matti Unkuri house is waiting to be transported to Finland. Those who are interested in these trips, please contact the Emigrant Museum in Seinäjoki. In March 2009 the Finnish colony in Penedo, Brazil, will celebrate its 80th anniversary. Following the paths of Finns around the world is very interesting, and the Institute of Migration and the Emigrant Museum face many challenges.

*Toivotamme lukijoillemme
Vi önskar våra läsare
We wish our readers*

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!
God Jul och Gott Nytt År!
Merry Christmas and
a Happy New Year!*

In memoriam

John O. Virtanen

24.10.1916–21.9.2008

Sotainvalidista konsuliksi

Portland Oregonissa Yhdysvalloissa pitkään asunut Suomen kunniakonsuli John O. Virtanen kuoli 21.9.2008 Turussa.

Johan Oskar Virtasen suku oli alun perin Somerolta. Johanin isä otti nimen Virtanen ja muutti Pusulaan, missä Johan Oskari syntyi 24.10.1916. Isä menetti henkensä v. 1918 kansalaissodan seurauksena. V. 1936 nuori Johan O. Virtanen muutti Helsinkiin tavoitteena muusikon ja sen ohella puusepän tai veturinkuljettajan ura. Mutta sota muutti suunnitelmat, kun talvisodassa Virtanen haavoitui vaikeasti käteen Kannaksella. V. 1941 Virtanen avioitui talvisodassa miehensä menettäneen Kirstin kanssa. Rouvalla oli sukulaisia Yhdysvalloissa, ja v. 1946 Virtanen muutti vaimonsa ja 5-vuotiaan poikansa kanssa Portland Oregoniin.

Alkuajat Yhdysvalloissa kuuluivat sotavamman takia sairaalahoidossa. Sitten Virtaset perustivat Suomen tuotteiden kaupan Portlandiin, joka vähitellen laajentui koko länsirannikon tuntemaksi ”Finlandia Houseksi”. Virtanen kehitti ja markkinoi ensimmäiset Yhdysvalloissa valmistetut saunankiukaat. V. 1955 Virtanen suoritti lakitieteen tutkinnon opiskeltuaan neljä vuotta kirjeopiston kautta. Suomen kunniakonsuliksi Oregoniin John Virtanen nimitettiin v. 1964. John Virtanen osallistui aktiivisesti suomalaisten yhdistys- ja kulttuuritoimintaan Portlandissa. Paikallisen Finlandia Foundationin puheenjohtajana hän sai aikaan suomalaisen luokkahuoneen Portlandin yliopistossa.

V. 2006 hänet nimettiin luokkahuoneen kunniaesimieheksi ja Finlandia Foundation Columbian kunniajäseneksi. Liittyen Portlandin 100-vuotisjuhliin v. 1959 Virtanen järjesti Suomen näyttelyn, ja hankki vanhan höyryveturin Suomesta. Kirsti Virtanen, taiteilija-rouva, oli suurena tukena aviomiehelleen kiireisinä Amerikan vuosina.

Suomeen John ja Kirsti Virtanen palasivat vuonna 1980 ja asettuivat Turkuun. Yhteisten eläkepäivien vietto päättyi Kirsti Virtasen kuolemaan v. 1997.

Myös Turussa Virtanen jatkoi kulttuuriharrastuksiaan mm. Paavo Nurmi perinneyhdistyksen ja Suomalais-amerikkalaisen kirjallisuusyhdistyksen kautta. Virtasen ansiota on, että Eino Friberg käänsi Kalevalan amerikkalaisiksi, ja teosta on levitetty laajasti amerikkalaisiin kouluihin. John Virtanen oli myös tuottelias kirjoittaja. Amerikan vuosilta on mainittava romaani ”Molotov Cocktail” ja ”The Finnish Sauna”. Muistelmateos, ”Suomi-kuvaa luomassa 1946–1980; menestystä kolmen käden ansioilla”, ilmestyi v. 1996. Vielä v. 2006 Virtanen julkaisi 90-vuotispäivänsä kunniaksi romaanin ”Omenavarkaissa”.

Kirjallisen tuotantonsa ja arkistonsa, samoin kuin vaimonsa taideteokset, John Virtanen on lahjoittanut Siirtolaisuusinstituutille. Kirsti ja John O. Virtasen rahasto vaalii lahjoittajien muistoa ja tukee siirtolaisuustutkimusta, joka kohdistuu erityisesti Yhdysvaltain länsirannikolle.

Olavi Koivukangas

Uusi julkaisu!

Suomalaiset Euroopassa

Krister Björklund ja
Olavi Koivukangas (toim.)

Suomalaiset Euroopassa/ on viimeinen osa Suomen siirtolaisuuden historiaa käsittelevästä kuuden kirjan sarjasta. Suomalaisia on kautta aikojen liikkunut Euroopassa ja asettunut asumaan eri maihin, mutta vasta 1960-luvulla muutto lisääntyi merkittävästi. Opiskelu, avioituminen ja työ ovat olleet keskeisiä muuton syitä ja suurin osa muuttajista on ollut naisia. Suomen liityttyä Euroopan Unioniin vuonna 1995, työperäinen, usein määräaikainen, eurosiirtolaisuus on tullut entistä tavallisemmaksi, ja tasanut osaltaan sukupuolijakaamaa. Viime vuosikymmeninä myös tuhannet eläkeläiset ovat vaihtaneet Suomen talvet etelän lämpöön. 1960-luvulta lähtien Ruotsiin menneiden yli puolen miljoonan suomalaisen lisäksi arviolta 150 000 suomalaista on muuttanut muihin Euroopan maihin. Kirja kattaa Ruotsia ja Venäjää lukuun ottamatta koko Euroopan siirtolaisuuden keskiajalta vuoteen 2008 saakka.

Tilaukset:

Siirtolaisuusinstituutti
Eerikinkatu 34, 20100 Turku
puh. 02-2840440
fax: 02-2333460
<http://www.migrationinstitute.fi>
email: shaalto@utu.fi
Hinta: 30 €

